

Orienteringssaker (rev. utgave)

1. Årsrapport og regnskap for Den norske kirkes nord/sør-informasjon (KUI) 2010
2. Rapport fra delegasjonsbesøk til Kina fra Den norske kirke, Areopagos og NMS, 18.-24. mars 2011
3. Informasjon relevant i asyl- og utvisningssaker vedrørende borgere av Iran som har anført konvertering til kristendom som beskyttelsesgrunnlag
4. Utvalg for tros- og livssynspolitikken
5. Kairos-konsultasjonen 31. august 2011
6. Vennekapskonferansen 23.-24. september 2011
7. Strategiplan for samisk kirkeliv (*også bakgrunnsstoff for felles drøfting med SKR på rådsmøtet*)
8. Religionsdialog og arbeid mot fremmedfrykt og ekstremisme
9. Tro til forandring-arrangement 5.-6. nov. 2011
10. Rapport fra COCOP-møte 11.-12. mai 2011 (*vedlagt*)
11. Rapport fra International Ecumenical Peace Convocation, Jamaica, 17.-25. mai 2011
12. Cop17 og kirkelig engasjement
13. Kirkelig oppfølging av 22. juli
14. Kjent inventar i nytt hus (*vedlagt*)
15. Dalitkonferanse

Sammendrag

Noen av sakene ettersendes/deles ut på møtet eller orienteres om muntlig.

Ang. pkt. 1: Årsrapport og regnskap for Den norske kirkes nord/sør-informasjon (KUI) 2010

Da det ville bli for sent å vente til septembermøtet i MKR med å godkjenne Årsrapport og regnskap for Den norske kirkes nord/sør-informasjon 2010, gjorde MKR/AU dette i sitt møte 9. mai (se sak MKR/AU 11/11). MKR får dette nå til orientering.

Forslag til vedtak

Mellomkirkelig råd tar sakene til orientering.

**Rapporteringskjema for 2010 og for avtaleperioden
2007 - 2010 for organisasjoner med rammeavtale etter
Norads informasjonsstøtteordning.**

1. INNLEDNING

pr 27.04.2011

Avtalenummer: GLO-07/058
Rapport for (år): 2010
Organisasjon: Den norske kirkes nord/sør-informasjon (KUI)
Adresse: Rådhusgt.1-3, Oslo; Pb 799 Sentrum, 0106 Oslo
Kontaktperson: Estrid Hessellund
Tlf.: 2308 1276; mob. 4706 9878
E-post: estrid.hessellund@kirken.no
Web: www.kui.no

2. INNLEDNING

(Det skal her gis en kortfattet rapport om hovedlinjene i virksomheten i henhold til godkjent virksomhetsplan og budsjett, samt eventuelle tilleggstilskudd. Rapporten skal redegjøre kort for de viktigste tiltakene og satsingsområdene og eventuelle avvik av betydning, samt andre utviklingstrekk og/eller organisasjonsmessige endringer av betydning for det løpende og langsiktige opplysningsarbeidet i organisasjonen.)

KUIs virksomhet i 2010 har vært gjennomført i henhold til virksomhetsplanen. I særlig grad er følgende tiltak blitt prioritert:

2.1. Formidling av Globalt kultur møte, vennskapsarbeid og gudstjenesteliv

På bakgrunn av "Syng håp!"-konseptet (sangbok med sanger og bønner fra søsterkirker i 51 land + CD med 20 av sangene (KUI, KN og IKO-Forlaget 2005), har det fortsatt vært stor aktivitet.

KUIs store satsing 2010 har vært nytt bidrag til Syng håp-konseptet. Et stort arbeid har vært lagt i innsamling og redigering av ny sangbok *Syng håp! 2* med 71 sanger fra 34 land (Se vedlegg 2). Temaoversikten (s.136-137) gjengir temaer som Fred, rettferdighet, frihet; klima; skaperverket; urett; økonomisk rettferdighet mv.

KUI har vært sentral i redaksjonskomiteen. Sangboken er utgitt på IKO Forlaget AS i samarbeid med Kirkens Nødhjelp og KUI, og lansert januar 2011.

I 2010 har KUI forsterket intensjonen om at Syng håp-konseptet skal kunne leve sitt eget liv – at menigheter på egen hånd tar i bruk og integrerer materialet i kor-, forsanger- og gudstjenesteopplegg. Derfor ble et "Syng håp-formidlingsseminar" (nov. 2010) prioritert. Mange av deltakerne på dette seminaret var strategiske nøkkelpersoner som vil videreføre kunnskap og erfaringer i sine sammenhenger lokalt (korledere, kantorer, diakoni-trosopplærings- og menighetsarbeidere, nøkkelpersoner på gudstjenestereform, salmebok og liturgisk musikk). Også bidragsytere fra det migrantmiljøet i Norge deltok.

Med nye *Syng håp 2* -sangboka vil dette arbeidet bli videreført og betydelig styrket. (Se rapport, vedlegg 2).

Disse bidrag fra kultur- og kirkeliv i Sør har vist seg å få et solid gjennomslag i norsk kirkeliv, ikke bare innen Den norske kirke, men også i andre kirkesamfunn. Vi har fått respons på at disse positive bidrag fra Sør er med på å åpne menneskers øyne for nye verdidimensjoner som kan motvirke fremmedfrykt, fremme religionsdialog, fremme forståelse for andre livsvilkår og reflektere kritisk i forhold til egen livsstil.

Vi viser også til monitoreringsrapporten "SYNG HÅP", som ble utført av IKO, og levert til Norad nov. 2009.

2.2. Miljø, forbruk og rettferd

Se pkt. 3.3. og pkt 4.

2.3. Støtte til lokale opplysningstiltak om nord/sør-spørsmål, samt deltakelse på kirkelige arrangementer for å formidle informasjon og kunnskap om nord/sør-spørsmål.

KUI ser verdien av lokalt forankrede informasjonstiltak og har ønsket å stimulere til gjennomføring av regionale og lokale informasjonsprosjekter ved å samarbeide med lokale initiativ, samt bidra økonomisk via informasjonsstøtten fra Norad. I 2010 har 17 lokale og regionale informasjonstiltak blitt satt i gang eller gjennomført i samarbeid med KUI, med økonomisk støtte fra informasjonsstøtten. Det henvises til punkt 3.5 i årsrapporten for en nærmere redegjørelse.

2.4. Ny kommunikasjonsstrategi og søknad om fornyet rammeavtale med Norad

Vinteren 2009 og våren 2010 arbeidet KUIs prosjektkomité og daglig leder intenst med utarbeidelsen av ny kommunikasjonsstrategi for KUI 2011-2014 på bakgrunn av Norads retningslinjer for støtte til frivillige organisasjoners opplysningsarbeid "Folkeopplysning i en ny tid".

Kommunikasjonsstrategi og søknad om ny rammeavtale ble godkjent av Mellomkirkelig råd på møte 19.-20.5.2010 og sendt til Norad innen fristen 31.5.2010.

2.5. Organisering

KUI er Den norske kirkes organ for nord/sør-informasjon. Kirkerådet er som øverste administrative organ ansvarlig for rammeavtalen med Norad, mens det faglige arbeidet er knyttet til Mellomkirkelig råd, som også godkjenner KUIs årsplaner, rapporter og budsjetter.

KUI er, etter avtale med Norad, fra 2005 organisert som et prosjekt under Kirkerådet, med daglig leder av KUI som prosjektleder (pr.1.4.04 ansatt formelt under Kirkerådet). KUIs prosjektkomité som "styre" har det samme mandat som tidligere.

KUIs daglige leder er med i De sentralkirkelige råds "Avdeling for økumenikk og internasjonale spørsmål", med generalsekretæren for Mellomkirkelig råd som nærmeste overordnede.

Relasjonen til andre kirkesamfunn og kirkelige organisasjoner i Norge ivaretas gjennom nært samarbeid med Norges Kristne Råd, Kirkens Nødhjelp, IKO (Kirkelig pedagogisk senter) og Global Info (Frikirkenes Globale Informasjon).

KUIs prosjektkomité

KUIs prosjektkomité ble oppnevnt av Mellomkirkelig råd høsten 2007 for en 4-årsperiode fra 2008-2011.

Prosjektkomitéen består av:

Kari Jordheim, leder (Oslo)

Britt-Arnhild Lindland (Trondheim)

Tor Kjetil Edland (Oslo)

Sigmund Gulliksrud (Saltdal, Rognan)

Ellen Hestnes Ribeiro (Oslo)

Camilla Sandbakken (Oslo); gått ut pr. 1.1.2010 pga ny jobb.

Varamedlem Jan Bjarne Sødal (Oslo) rykket opp som vanlig medlem pr 1.3.2010.

Ketil Michelsen (Oslo); gått ut pr. 1.9.2010. pga ny jobb.

Nytt oppnevnt medlem pr. 1.11.2010: Bendik Vollebæk (Oslo)

Varamedlemmer:

Toril Rusås (Skjeberg)

Observatører:

Inger-Torunn Sjørø, Kirkens Nødhjelp.

Kristine Hofseth Hovland, Global Info (Norges Kristne Råd)

Komiteen har hatt fire møter og behandlet 40 saker.

Gjennom det frivillige arbeidet i prosjektkomiteen og flere ad hoc-komiteer er KUI blitt tilført menneskelige ressurser som er viktige for arbeidet. Samtidig har daglig leder en avgjørende koordinerende, pådrivende og gjennomførende rolle i KUIs virksomheter.

Personell

Estrid Hessellund har fungert hele året som daglig leder (100 prosent stilling). Daglig leder hadde studiepermisjon med lønn januar 2010 og tok deleksamen (10 poeng) i mastergradsemnet "Internasjonal diakoni" ved Diakonhjemmet Høyskole.

Catrine Sættem (free lance nettpjournalist) hadde til 1.9.2010 timebetalt oppdrag knyttet til KUIs nettsider. Fra 1.10. overtok Odd Erik Stendahl, Klæbu, som timebetalt web-konsulent.

KUIs sekretariat er preget av mange ulike aktiviteter og ganske høyt tempo. Det har vært og vil være nødvendig fremover for KUI å trekke inn eksterne menneskelige ressurser til enkelte prosjekter, både betalte og frivillige, samt samarbeide med andre organisasjoner/instanser om lokale og regionale tiltak for å gjennomføre de målrettede oppgaver som KUI har i og med informasjonstøtten fra Norad.

Arbeidsmiljøet og den generelle trivsel er god. I 2010 har det vært 0 dagers sykefravær. Virksomheten har ikke hatt ulykker eller skader.

Virksomheten har innarbeidet policy som tar sikte på at det ikke forekommer forskjellsbehandling grunnet kjønn.

Den daglige virksomheten forurensrer ikke det ytre miljø, selv om deltakelse i internasjonale møter og prosesser medfører flyreising og dertil hørende utslipp. I den grad det er hensiktsmessig og mulig velges tog, samt fotgjengeri og offentlig transport i indre Oslo. Det sorteres papir på kontoret og på kopirommet, og kopiering/utskrivning foretas på to-sidig papir.

Kirkerådet ble sertifisert som Miljøfyrtårn i 2007.

3. SATSINGSOMRÅDER

(Det skal her rapporteres i henhold til de tiltak som ble listet opp i godkjent virksomhetsplan, tiltak for tiltak. Det skal rapporteres kortfattet for virksomheten under de ulike tiltakene, samt gis vurdering av måloppnåelse og opplyses om eventuelle avvik fra godkjent virksomhetsplan.)

3.1 Tiltak 1: Globalt gudstjenesteliv

Mål:

- 3.1.1. Utvikle gudstjenestemateriell til bruk for markering av Nord/sør-søndagen (okt), Verdens aidsdag (VAD) 1. desember samt Skaperverkets dag (juni-september).
- 3.1.2. Arrangere verksteder/seminarer for kirkelige ansatte og ungdom (organisasjoner og bispedømmer) for å introdusere dette materialet, samt sang- og musikkmateriell fra Sør (*Syng håp*, tidligere utgitt).
- 3.1.3. Oversette, bearbeide og trykke nytt liturgisk materiell fra internasjonale kirkelige organer (KV, LVF, KEK o.a.).
- 3.1.4. Bidra til å styrke det internasjonale aspektet i ny Reform for Gudstjenesteliv i Dnk
- 3.1.5. Delta og hente inn liturgisk materiell på LVF's generalforsamling Stuttgart, juli 2010
- 3.1.6. Arrangere globalt liturgisk seminar med gjester fra samarbeidskirker i Sør: *endret til:* arrangere nasjonalt SYNG HÅP formidlingsseminar, evt. med gjester fra Sør.

Tiltak:

3.1.1. og 3.1.5.

Ressursmateriell til *Nord/sør-søndagen* ble produsert på bokmål og nynorsk i samarbeid med TV-aksjonen (Flyktningshjelpen) m. tema "På flukt fra krig og konflikter". Mange menigheter markerte nord/sør-søndag på TV-aksjonsdagen 24. oktober 2010.

Nytt materiell til *Freds- og menneskerettighetsdagen/søndagen* des 2010 ble utviklet på bakgrunn av LVF's generalforsamling i Stuttgart, juli 2010. Tema: "*Gi oss i dag...*" – *menneskerettigheter og menneskeverd – en del av det daglige brød*. KUI deltok i kor- og gudstjenesteliv på hele generalforsamlingen, og fikk både innhentet vesentlig ressursmateriell og utvidet det globale kirkelige nettverk.

Det ble ikke utarbeidet nytt materiell til *Verdens aidsdag*, men henvist til tidligere års materiell og til *Menneskerettighetsheftet*, der en artikkel handler om menneskerettigheter, hiv&aids.

Til *Skaperverkets dag* ble det utviklet en "Idé-katalog" til inspirasjon og bruk i lokalsamfunn og gudstjenesteliv.

Materialet er gjort tilgjengelig på KUIs nettsider, nettsidene til Den norske kirke sentralt (www.kirken.no) og på nettsidene til Norges Kristne Råd.

Liturgidatabasen på www.kui.no har vært tilgjengelig hele året. (Se tiltak 3.6).

Se vedlegg 4.

3.1.2. og 3.1.6.

På bakgrunn av ”*Syng håp!*”-konseptet (se 2.1. har det fortsatt vært stor aktivitet.

KUI har initiert/deltatt i kor- og gudstjenesteverksteder og fagseminarer i 2010 med ”*Syng håp!*”: Ås menighet, Valdres folkehøyskole, den tverrkirkelige konferansen i Oslo ”*Transforming Mission*”, og i samarbeid med flere organisasjoners arrangement (KN, Norges Kristne Råd).

KUI prioriterte ikke et stort globalt liturgisk seminar 2010, men derimot et ”*Syng håp-formidlingsseminar*” 10.-11.nov 2010 for norske nøkkelpersoner (se omtale 2.1. og rapport, **vedlegg 3**).

KUIs store satsing 2010 har vært nytt bidrag til *Syng håp*-konseptet. Et stort arbeid har vært lagt i innsamling og redigering av ny sangbok *Syng håp! 2* med 71 sanger fra 34 land (se omtale 2.1. og vedlegg 2)

3.1.3. Oversettelse og bearbeiding av liturgisk materiell fra søsterkirker/økumeniske organisasjoner har i hovedsak foregått i forbindelse med materiell til Nord/sør-søndagen, og Menneskerettighetssøndagen (se 3.1.1.)

3.1.4. KUI har gitt innspill på både liturgisk materiell og salmer/sanger fra Sør forut for Kirkemøtets behandling av Reform for gudstjenesteliv i Den norske kirke, nov 2010, og til redaksjonskomiteen for ny salmebok (2012).

Vurdering og videreføring:

Informasjonsmateriell og arrangementer (workshops) i tilknytning til ”Globalt gudstjenesteliv” er en av KUIs nisjer, og som sådan viktige å holde ved like og videreutvikle. Både tekster og toner fra den verdens vide kirke synes i møte med lokalmenigheter og lokalsamfunn å være etterspurt. (Se omtale 2.1.).

3.2. Tiltak 2: Vennskapsarbeid, dialog og kulturmøter

Mål:

3.2.1. Gjennom kontakt med bispedømmekontorene øke den faglige kompetansen og engasjementet for vennskapsmenigheter som arbeidsform.

3.2.2. Promotere veiledningsheftet ”*DU VERDEN*”, utgitt 2009.

3.2.3. Tilby økonomisk støtte og praktisk veiledning til lokale arrangement som styrker arbeidet med vennskapskontakt og kulturmøter.

Tiltak:

3.2.1. *Kontakt til bispedømmekontorene:* har i hovedsak vært ivaretatt via telefon og e-post, men også ved daglig leders deltakelse på fagdager og kontakt til spesielt diakonirådgivere og misjonskonsulenter/internasjonale konsulenter.

3.2.2. DU VERDEN - Veiledningshefte for vennskapsmenigheter:

Hefte ble trykket 2009, lansert på Vennskapskonferansen i Skien, juni 2009 og sendt ut til alle menigheter i forbindelse med kursing av nye menighetsråd og kirkelige fellesråd, november 2009. Promoteringen i bispedømmer og lokalmenigheter har fortsatt 2010, bl.a. ved hjelp av misjonskonsulenter/internasjonale konsulenter i bispedømmene. Også den engelske utgaven *MAKING FRIENDS* (trykket 2010 av hensyn til partnere i Sør) er blitt vel mottatt (sendt Norad med årsrapporten for 2009).

3.2.3. *Støtte/tilskudd:* se 3.5. Prosjektstøtte.

3.3. Tiltak 3: Miljø, forbruk og rettferd

Mål:

3.3.1. I tilknytning til Kirkens prosjekt "Skaperverk og bærekraft" og nettverk for miljø, forbruk og rettferd i bispedømmer, lokale menigheter og andre, bidra til arrangementer der miljø, forbruk og rettferd blir satt på dagsorden. Herunder oppfølging av det globale klimamøte i København des. 2009 (Climate Justice).

3.3.2. Markedsføre "Grønn kirkebok" (2007) og konseptet "Grønne menigheter" i samarbeid med nasjonale og regionale ressursgrupper og i forhold til KNs fasteaksjon 2010.

3.3.3. Følge opp det internasjonale aspekt i ny Plan for diakoni og i ny Plan for trosopplæring.

3.3.4. I samarbeid med aktuelle partnere, markedsføre konkrete tiltak som f.eks Fairtrade/Max Havelaar, Grønne menigheter, miljøsertifisering og Fairtradekommuner overfor Dnk's menigheter.

3.3.5. Fremme menighetspedagogisk materiell relatert til temaet "Økonomisk rettferdighet" (KM 2007).

Tiltak:

3.3.1. og 3.3.2.

KUI har gjennom hele 2010 vært med i arbeidsgruppen for prosjektet "*Skaperverk og bærekraft – Et felles kirkelig tiår for endring av kirke og samfunn*". (2007-2017). Dette er et samarbeid mellom Dnk, Norges Kristne Råd og Kirkens Nødhjelp.

KUI bidro med informasjons- og inspirasjonsmateriell (Idékatalog) til Skaperverkets dag/periode.

Kirkens Nødhjelp arrangerte 10 regionale seminarer høsten 2010 om klimarettferdighet og ansvarliggjøring av regionale og lokale politikere. KUI medvirket på seminaret i Stavanger. Stavanger biskop (Dnk) har senere fulgt saken opp med de aktuelle politikere.

KUI har videre hatt informasjonsoppdrag om "Grønne menigheter", gudstjenesteverksteder om "Skaperverkets dag" og "Grønne gudstjenester" i flere menigheter med fokus på klimautfordringene (Hamar og Ringsaker prosti, Fagernes o.a).

Se www.gronnkirke.no, www.kui.no (Miljø, forbruk og rettferd) og www.klimakirken.no

KUI var medarrangør av den årlige *nettverkskonferanse for ressursgruppene "Miljø, forbruk og rettferd"* i bispedømmer/regioner som ble avholdt 24. nov 2010. Dette er et viktig møtepunkt for faglig informasjon og gjensidig erfaringsutveksling.

I 2010 hadde vi innlegg fra en ny og viktig samarbeidspartner i Sør-Afrika, *SAFCEI* (Southern African Faith Communities' Environmental Institute), som både jobber med kirke- og politiske tiltak opp mot COP 17 i Durban, des 2011, og med Eco-congregations (grønne menigheter) i Det sørlige Afrika. Gjester fra SAFCEI var Ms. Kate Davies og Bishop Geoff Davies.

Dette arbeid blir fulgt opp av KUI og MKR i 2011.

Grønn kirkebok (2007 - KUI i samarbeid med IKO Forlaget i serien "Trosopplæring i praksis") er fortsatt en menighetspedagogisk grunnbok for arbeid med grønne menigheter, internasjonal solidaritet, samt gudstjenesteliv og trosopplæring.

I løpet av 2010 har KUI markedsført boken og det reviderte konsept-arket "*Vår grønne menighet*" i ulike sammenhenger (på seminarer og menighetsmøter, på samling for distriktskontakter i Kirkens Nødhjelp mv.). Konsept-arket har nye tiltak vedr. lokal politisk påvirkningsarbeid. I forbindelse med et kirkelig europeisk nettverksmøte i Praha (juni 2010) ble konseptarket oversatt til engelsk og ideen spredt i det europeiske fellesskapet.

(Se vedlegg 5.)

Vurdering:

Den gode interessen for Grønn kirkebok, ”Vår grønne menighet”- plakater o.a. tyder på at utgivelsene er nyttige redskaper og hjelpemidler som kan bidra til nytenkning og videreutvikling av menighetenes engasjement for skaperverk, miljø, forbruk og rettferd (Grønn menighet-konseptet), og at de er viktige ressurser i implementering av både ny Plan for diakoni¹ og den pågående gudstjenestereformen.

3.3.3. Ny Plan for trosopplæring (kirkelig undervisning for 0 -18 år) ble vedtatt på Kirkemøtet 2009. KUI har i samarbeid med IKO, Kirkens Nødhjelp, Norges Kristne Råd og KFUK-KFUM-speiderne utviklet et kurs i ”Grønn trosopplæring” med internasjonalt perspektiv. Et pilot-kurs ble avholdt 23.11.2010 med enfasjert deltakelse (se vedlegg 5). Intensjonen er å få kurset avholdt på regions/bispedømmenivå framover.

3.3.4.

Daglig leder avsluttet sin periode som medlem av valgkomiteen for Fairtrade/Max Havelaar Norge (2006-2010), og har gjennom året bidratt med informasjon på seminarer og KUIs nettsider om Fairtrade/Max Havelaar. Daglig leder deltok også på Fairtrade/Etisk handel kommune-konferansen i Sauda sept 2010 på vegne av Den norske kirke.

3.3.5.

Kirkens Nødhjelp har valgt ”Økonomisk rettferdighet” som tema for sin fastaksjon 2011 og 2012. KUI har gitt innspill til det materiell som ble utarbeidet vinteren 2011.

Vurdering

”Miljø, forbruk og rettferd” er fortsatt et høyt prioritert felt for Den norske kirke etter Kirkemøtet 2008 – nå også under overskriften ”Skaperverk og bærekraft”. De sentralkirkelige råd og bispedømmerådene er utfordret til å intensivere det strategiske arbeidet med henblikk på forpliktende handlingsplaner frem mot 2017. KUI har fortsatt en viktig rolle å spille som handlingsagent og medspiller, spesielt på felt som ”Grønne menigheter”/Miljøfyrtårn, globalt gudstjenesteliv med miljø/skaperverksperspektiv, innspill til studiemateriell, til ressursgruppene i bispedømmene og ressursbevissthet generelt.

Også i videre implementering av ny *Plan for diakoni i den norske kirke* (se fotnote 1) i relasjon til alle norske menigheter, vil fokusfeltene *Vern om skaperverket og kamp for rettferdighet*, som allerede er sentrale temaer i KUIs virksomhet, gjøre KUI fortsatt relevant som informasjons- og folkeopplysningsaktør.

3.4. Tiltak 4: Kunnskaps og kirkelig refleksjon om nord/sør-spørsmål

Mål:

3.4.1. Holde nettsidene www.kui.no oppdatert om aktuelle nord/sør- og globale utfordringer i relasjon til FNs tusenårsmål og Kirkenes millenniumsmål (2015).

3.4.2. Bidra til videre kursing av lokale og nasjonale kirkeledere, spesielt med fokus på oppfølging av Kirkemøtets sak om ”Hiv&aids – utfordringer for Den norske kirke”(KM 2003)

3.4.3. Bidra til fokus på tema hiv & aids på Ungdommens kirkemøte 2010.

---

¹ I ny definisjon av diakoni heter det: ”Diakoni er kirkens omsorgstjeneste. Den er evangeliet i handling og uttrykkes gjennom nestekjærlighet, inkluderende fellesskap, vern om skaperverket og kamp for rettferdighet”. (Vedtatt på Kirkemøtet 2007).

- 3.4.4. Fortsette samarbeidstiltak med kirker i Sør om hiv&aids som teologisk utfordring (Norden/FOCCISA).
- 3.4.5. Oversette og utgi kunnskapsmaterieell med fokus på internasjonal diakoni + støtte kursing på regionalt plan for diakoner (Diakonia in Context)
- 3.4.6. Fortsatte KUIs rolle som pådriver for økt fokus på nord/sør- og utviklings spørsmål i kirkelig utdanning.
- 3.4.7. Øke synliggjøringen av KUI i ulike sammenhenger

Tiltak:

3.4.1. Nettsidene har blitt oppdatert regelmessig med relevant nyhets- og artikkelstoff. Særlig tusenårsårene vedr. hiv & aids og bærekraft/miljø er blitt tilgodesett.

3.4.2 og 3.4.4

KUI har fortsatt en ledende rolle i oppfølgingen av KM-saken fra 2003: Hiv & aids som utfordring til Den norske kirke (stigma, seksualitet, dialog/gjensidig læring og global rettferd). Dette skjer på flere felt, dels via utviklet materieell og kursvirksomhet, dels via et stort nettverksarbeid, både i Norge, i Norden og med partnere i Sør.

Norden-FOCCISA

KUIs daglige leder og en fra KUIs styre er med i core-group for One Body/En kropp-prosjektet (en styringsgruppe i Norden-FOCCISA-samarbeidet med representanter fra Danmark, Norge, Zambia, Malawi og Mosambik). Core group hadde møte i Malawi juni 2010 med henblikk på oppfølging av evalueringsrapporten og de videre planer for prosjektet (2012-2014).

Norden: Det er dannet en nordisk økumenisk arbeidsgruppe for hiv, teologi og kirke med mandat fra de nasjonale økumeniske råd i Norden. Her deltar også to fra KUI – Jan Bjarne Sødal og daglig leder. To møter ble avholdt i 2010 (Danmark i mars og Sverige i nov.) Det arbeides med et retreat-seminar for hivpositive og deres pårørende og et refleksjonsdokument om ”Theology of the Body” som også skal knyttes til prosessen videre i Norden-FOCCISA-samarbeidet. Hiv, rettigheter og seksuelle minoriteter vil bli fokusert i dette arbeid.

3.4.3. Hiv & aids i Norge

På initiativ fra KUI ble hiv&aids i 2010 satt på sakskartet til *Ungdommens kirkemøte*, et viktig forum for ungdom fra alle bispedømmer og kirkelige ungdomsorganisasjoner (UKM 05/10: Kirken, kropp og hiv). KUI stilte med saksforbereder og sekretær på UKM. (Se **vedlegg 6**).

KUI utarbeidet i 2010 ikke eget ressursmaterieell til Verdens aidsdag (VAD), men henviste til nytt materieell for menneskerettighetsdagen, som har en artikkel om ”Menneskerettigheter, hiv og aids” (se **vedlegg 4** ”Gi oss i dag...”).

Vurdering

Kursene og møtene har i 2010 ikke bidratt til produksjon av nytt informasjonsmaterieell, men til bevisstgjøring om og videre innføring i tematikken og allerede produsert materieell (One Body/En kropp og Positiv). Videre har det resultert i en mer bevisst strategi for det videre arbeid innen kirkene i Norden med dette utfordrende temaet. Temaet fikk også fokus på generalforsamlingen til Det lutherske verdensforbund, juli 2010.

Det er fortsatt en stor utfordring å nå fram til en forståelse av at hiv & aids-problematikken er en del av kirkens diakonale og teologiske utfordring, ikke bare i kirker i Sør, men også i

Norge. En strategi er fortsatt å satse på informasjon og tiltak i forbindelse med VAD, men også å bevisstgjøre sentrale personer (diakonirådgivere, ungdomsledere m.fl) til å se utfordringene på lokalt plan i Norge, og å inkludere hiv-positive i dette arbeid. Dette arbeider KUI og NKR videre med i 2011.

3.4.5. Diakoni i kontekst

På oppfordring fra Diakonhjemmet Høyskole tok KUI på seg oppgaven å få oversatt til norsk og trykket ressursheftet fra Det lutherske verdensforbund "Diakonia in Context" (se **vedlegg 7**). Flere diakonale institusjoner og kirker medvirket til finansieringen.

Boken er en viktig fagbok i utdannelsen og etterutdannelsen av diakoner, også med henblikk på de internasjonale perspektiver i diakoniarbeidet (Kampen for rettferdighet og Vern om skaperverket).

På slutten av året ble det utarbeidet en *Studieplan til Diakoni i kontekst*, som retter seg mot lokale menighetsråd og diakoniutvalg i menighetene. Denne har KUI også tatt redaksjonelt ansvar for (ferdigstilt mars 2011). (Se **vedlegg 7**).

Både "Diakoni i kontekst" og studieplanen er godkjent av Norsk Kristelig Studieråd og Frikirkelig Studieforbund for "statsstøtte til studiearbeid".

3.4.6. Kirkelige utdanningsinstitusjoner

Etter ønske på siste fagdag (2008), videreføres initiativet med to års mellomrom. Årets fagdag ble avholdt okt. 2010 med fokus på "Kairos Palestina" v/Eilert Rostrup og "Diakoni i kontekst" v/Kjell Nordstokke. 11 utdanningsinstitusjoner og organisasjoner var representert, i tillegg til innledere og arrangører. Både temaer, metodisk tilnærming og idéutveksling medførte gode og konstruktive samtaler. Deltakerne ønsket fortsatt denne muligheten til å møtes annethvert år. Dette er et forum både for tverrfaglige spørsmål og temaer med mer fordypning. Viktig med nettverksbygging og at også rådgivere/representanter for bispedømmene inviteres.

3.4.7. Kairos Palestina

Som ledd i advocacy-arbeid og synliggjøring av KUI engasjerte vi oss i oversettelsen til norsk av Kairos Palestina-dokumentet "Et sannhetens øyeblikk", som ble lansert av kirkeledere i Betlehem des. 2009. Redaksjonsgruppen besto av representanter fra Stiftelsen Karibu, Vennesen Samfunn Kvekerne, Norske Kirkeakademier, Global Info og KUI. (Se **vedlegg 8**).

Dokumentet er et sterkt opprop til det internasjonale samfunn og verdens kirker om økt forståelse for situasjonen og økt innsats for rettferdighet, forsoning og fred i Det hellige land. Den norske utgaven av dokumentet har vakt stor interesse og er blitt sprett i 2500 ek i løpet av 2010. Mellomkirkelig råd ga en uttalelse på sitt møte mai 2010, og dokumentet har vært til debatt i både medier og mange lokale menigheter og organisasjoner. KUI har vært aktiv i videreformidling av dokumentet og med støtte til lokale debatt-arrangementer.

3.5. Tiltak 5: Prosjektstøtte (økonomisk støtte på bakgrunn av søknader fra menigheter)

Mål:

Årlig tilby et visst beløp til lokale informasjonstiltak/opplysningsarbeid til menigheter/organisasjoner, fordelt etter søknad.

Tiltak:

Etter behandling og vedtak i KUIs prosjektkomité er det blitt gitt økonomisk støtte til lokale tiltak på bakgrunn av innkomne søknader. Følgende tiltak har fått støtte:

- *Olavsskulen, Bømlo Folkehøgskule*: støtte til Fredsfestival 2010 "Fordeling av ressursane i en globalisert verden" (kr.10.000,-)
- *Norges KFUK-KFUM speidere*: støtte til prosjekt "Green Action – Lista 2010" (kr.10.000,-)
- *Organisasjonen Sabeels venner i Norge*: støtte til Palestina-seminarer i Trondheim og Bergen om rettferdig fred mellom israelere og palestinere (kr.10.000)
- *Changemaker*: støtte til prosjekt "Sommersnu 2010" (sør-nord-utviklingsseminar om fred, handel, klima, global helse og gjeld). Kr 10.000,-
- *Bjørgvin bispedømme*: støtte til ambulerende utstilling "Mat for en uke" – Vårt forbruk i globalt perspektiv (kr. 6.000,-)
- *Nidaros bispedømme*: støtte til økumenisk seminar og gudstjeneste "Sammen om misjon" (kr. 10.000,-)
- *Tromsø domkirke*: støtte til prosjekt "Solidaritet med den palestinske folk" (Kairos-Palestina-dokumentet og gudstjeneste). Kr 6596,-
- *IKO (Kirkelig Pedagogisk Senter)*: støtte til prosjekt "Grønn trosopplæring" – Kurs om Skaperverk og bærekraft i globalt perspektiv (kr. 10.000,-)
- *Asker og Bærum KFUK-KFUM*: støtte til informasjonsprosjekt "Ansikt til ansikt" Ana Kwa Ana (kr. 10.000,-)
- *Bragernes menighet, Drammen*: støtte til prosjekt "Seminarer med vennskaps besøk fra Den koptisk-ortodokse kirke i Egypt" (kr. 10.000)
- *Ilen menighet, Trondheim*: støtte til informasjonsseminar om Etiopia og kirkelig humanitært arbeid (kr. 2.000,-)
- *Olavsskulen, Bømlo Folkehøgskule*: støtte til Fredsfestival mars 2011 "Same verd – ulikt ansvar?" (miljø- og klimautfordringer). Kr.10.000,-
- *KFUK-KFUM Global*: støtte til prosjekt "Madagaskar og økonomisk rettferdighet" (kr. 10.000,-)
- *Acta – barn og unge i Normisjon*: støtte til prosjekt "Reach 2011" – konferanse for ungdom og unge voksne om internasjonalt diakonalt arbeid og ansvar (kr. 10.000,-)
- *Sør-Hålogaland bispedømme, ressursgruppa for miljø, forbruk og rettferd*: støtte til kurs for miljøkontakter i Grønne menigheter (10.000,-). – Kurset ble ikke avholdt 2010, og det er søkt om overføring av støttebeløpet til 2011. (Innvilget).
- *Norges Kristne Råd*: støtte til forberedelse av nordisk retreat for hiv-positive og deres pårørende (kr. 10.000,-). – Forberedelsen ble utsatt, og det er søkt om overføring av støttebeløpet til 2011. (Innvilget).
- *Stiftelsen KARIBU*: støtte til oversettelse og produksjon av "Kairos Palestina"-heftet på norsk (kr.5.000,-)

Vurdering:

Av 20 søknader er 17 blitt tilgodesett med hel eller delvis støtte, vurdert ut fra KUIs retningslinjer for støtte.

KUI har pr.(27.4.) 2011 mottatt 16 av 17 rapporter.

Det vil være mulig å kontakte KUI for ytterligere informasjon om rapportene/regnskapene.

Gjennom denne form for lokalt opplysningsarbeid nås brede grupper, både blant barn, ungdom og voksne. Antall søkere har vært stabilt de siste årene (15-21). KUI hadde budsjettert med kr. 100.000, men bevilget i alt 149.595 til disse formål. Forbruket i 2010 viser NOK 102.000 på prosjektstøtteregnskapet. De øvrige midler er hentet fra andre prosjekter, for eksempel tiltak 3.2. og 3.3 KUI vil fortsatt oppmuntre til lokale initiativ og støtte med relevant veiledning, bl.a. via nett-siden.

3.6. Tiltak 6: Nettsidene www.kui.no

Mål:

- 3.6.1. Drifte nettsidene med oppdatering og produsering av relevant informasjon og ressursmaterieill
- 3.6.2. Fortsette tiltak basert på ungdom i forhold til IKT-basert læring
- 3.6.3. Bygge opp kompetanse for den ansvarlige som skal drifte nettsidene.

Tiltak:

Til 1.9.2010 hadde *Catrine Sættem* (free lance nettjournalist) timebetalt oppdrag knyttet til KUIs nettsider, spesielt i forhold til 3.6.1. Fra 1.10.2010 overtok Odd Erik Stendahl, Klæbu, som timebetalt web-konsulent. Arbeidet med nyhetsinformasjon har løpende blitt intensivert.

Det har ikke vært menneskelige ressurser til å utbygge tiltak omkring IKT-basert læring. Dette vil bli henlagt til neste rammavtaleperiode, med mer satsing på ressurser til IKT og sosiale medier.

Oppdatering og ny programvare for liturgidatabasen ble påbegynt 2010, men først gjennomført teknisk primo 2011. Det er avsatt et beløp fra 2010-budsjettet (kr 63.400) til dette formål og til utbetaling i 2011 (se regnskapet).

3.7. Tiltak 7: Kompetanseheving og nettverk

Mål:

- 3.7.1. For KUI å delta aktivt i samarbeid og koordinering av nord/sør-informasjonstiltak med kirkelige samarbeidspartnere i Norge, i Norden, i Afrika, samt innen RORG-nettverket.
- 3.7.2. For daglig leder og de tillitsvalgte å delta på kompetansehevende møter, seminarer og konferanser.
- 3.7.3. For daglig leder å stille seg til disposisjon for styreverv og liknede i begrenset omfang.
- 3.7.4. Videreføre utfordringene fra rapporten i Sør-evalueringen av RORG-nettverket (2003) i relasjon til KUI.

Tiltak:

3.7.1. KUI har vært i løpende kontakt og samarbeid med Grønn hverdag, Fairtrade/Max Havelaar, KFUK-KFUM Global, Kirkens Nødhjelp, det tverrkirkelige prosjekt "Skaperverk og bærekraft" + ressursgruppene på bispedømmenivå, Norges Kristne Råd, Norden-Foccisa-nettverket (Kirkeråd i Norden og Det sørlige Afrika), Global info, og Folkekirkens Nødhjelp i Danmark. Videre med KV, LVF, KEK, UNAIDS og EAA (kirkelige økumeniske relasjoner i Geneve), SAFCEI i Sør-Afrika og ELCJHL i Palestina.

3.7.2. Daglig leder i KUI har deltatt som observatører i KISP (Komité for internasjonale spørsmål under Mellomkirkelig råd), og herunder på faglige seminarer. Daglig leder deltok på vegne av Den norske kirke på en partnerskapskonferanse i Betlehem, mai 2010 – COCOP – Coordination Committee for Cooperation between The Evangelical Lutheran Church in Jordan and the Holy Land (ELCJHL) and her overseas partners. (Se rapport, vedlegg 8).

Videre har det vært kompetanseheving for daglig leder å delta på Det lutherske Verdensforbunds generalforsamling, Stuttgart juli 2010 (se **vedlegg 4**) og på besøk hos kirkepartnerne i Sør-Afrika april 2010 (SACC – South Africa Council of Churches – og ELCSA – Evangelical Lutheran Church of South Africa).
Daglig leder har deltatt i møter i Mellomkirkelig råd, møter knyttet til informasjonsstøtten (Norad og UD), fellesmøter og seminarer for RORG-nettverket.
Daglig leder fikk innvilget studiepermisjon januar 2010, og gjennomførte deleksamen (10 poeng) i Internasjonal diakoni (Diakonhjemmet Høyskole, mastergradsstudiet).

3.7.3. Daglig leder avsluttet sitt arbeid i valgkomiteen for Fairtrade/Max Havelaar Norge (pva Dnk) april 2010.

3.7.4. KUI er medlem av www.nettverket Global.no, Du store verden, Grønn hverdag, FoRUM og Fairtrade/Max Havelaar

Vurdering:

Kompetanseheving er et viktig felt som har vært utnyttet etter planen 2010.
Nettverksbygging og – vedlikehold er viktig, men kan bli ganske tids- og ressurskrevende.
KUIs linje er å være med, men også å være selektiv og prioritere riktig blant de mange nettverkstilbud.

Beslutningspåvirkning

I forhold til både den pågående gudstjenestereformen, Plan for trosopplæring og implementering av Plan for diakoni er KUIs innspill til planarbeidet av betydning for å styrke den internasjonale dimensjon i både gudstjeneste-, barne-, konfirmant-, ungdoms- og voksenarbeid.

4. MILJØTILTAK

(Med utgangspunkt i rapporteringen under pkt 3 skal gjennomførte tiltak relatert til miljø- og klimaspørsmålene, jf UDs satsing på miljø, spesifiseres og eventuelt utdypes. Hvis mulig, oppgi forbrukstall.)

4.1. Av tusenårsmålene er **Miljømessig bærekraftig utvikling** blitt det viktigste informasjonsmessige og holdningsmessige satsingsområdet for KUI også i 2010. KM-saken 2008 utløste en stor satsing på tverrkirkelig/økumenisk prosjekt ”Skaperverk og bærekraft”, og KUI har en viktig rolle som handlingsagent og medspiller.
Daglig leder i KUI var med i gjennomføringen av regionalt klimaseminar i regi av Kirkens Nødhjelp, Stavanger sept 2010, der klimarettferdighet og beslutningspåvirkning i forhold til regionale politikere var hovedkonseptet.
KUI hadde ansvar for utforming og redigering av idé-katalog til menighetene med oppfordring til feiring av ”Skaperverkets dag” (med informasjon, aksjons- og gudstjenestetiltak). **Vedlegg 4.**

”Grønn kirkebok” (2007): Et menighetspedagogisk ressursmaterieell med vekt på skaperverk og miljø, forbruk og global rettferdighet. Denne boken har blitt markedsført overfor menigheter i alle bispedømmer, og den inngikk som en vesentlig del av Kirkens Nødhjelps liturgiske materieell i forbindelse med Fasteaksjonen 2010. Flere prostier har etterspurt spesiell kursing, og KUI fulgte dette opp 2010.

Se videre pkt 3.3.

5. TILLEGGSTILSKUDD

KUI har ikke søkt.

6. LØNN OG ADMINISTRASJON

(Det skal her rapporteres kort for bruken av støtten til lønn og administrasjon og eventuelle avvik fra godkjent virksomhetsplan og budsjett.)

KUI mottok et tilskudd fra Norad 2010 på NOK 1.045.000

Lønn- og administrasjonskostnadene er i overensstemmelse med godkjent virksomhetsplan og budsjett, der en del av prosjektkostnadene (tiltaksbudsjettet) er beregnet som lønn (105.000).

Lønn/adm: $470.000 + 105.000$ (fra tiltaksbudsjettet) = 575.000

Informasjonsstøtte: $575.000 - 105.000$ (til lønn) = 470.000

Det er brukt i alt 617.273 på lønn/administrasjon – altså 42.273 mer enn godkjent Norad budsjett.

Økningen i lønns- og administrasjonsutgifterne skyldes økning av husleie og adm.omkostninger i Kirkerådet samt generell lønnsstigning/arbeidsgiveravgift.

Det er brukt i alt 433.782 på informasjonsstøtte/tiltak – altså 36.218 mindre enn godkjent Norad-budsjett.

En utgiftspost under informasjonsstøtte på kr. 63.400 ble av tekniske årsaker ikke utbetalt 2010. Etter avtale med Lillian Nordal (e-mail 9.12.2010) ble beløpet avsatt og utbetalt 2011. Se note 2 i regnskapet. Det reelle tall på brukt informasjonsstøtte er dermed: $433.782 + 63.400 = 497.182$ - dvs. 27.182 mer enn godkjent Norad-budsjett

Årets forbruk er hermed: $617.273 + 433.782 + 63.400 = 1.114.455$

Norad-tildeling (1.045.000) + egenandel (69.455) = 1.114.455

Se vedlagte regnskap (vedlegg 1).

7. REVIDERT REGNSKAP

(Det skal her gis en kort redegjørelse for det reviderte regnskapet, som skal legges ved årsrapporten sammen med revisorberetningen, og eventuelle avvik fra godkjent budsjett. Ved avsluttet rammeavtaleperiode skal eventuelle ubrukne midler spesifiseres – og tilbakebetales Norad.)

Regnskapet er – etter avtale med Norad - ført som eget prosjektrengnskap under Kirkerådets regnskaper. (Jmf. avtalebrev 10.01.2005). Regnskapet vil bli revidert av Riksrevisjonen ved deres kontroller av Kirkerådets regnskaper for året. Dermed vil det ikke foreligge revidert regnskap og egen revisorberetning som vedlegg til denne årsrapporten.

Vedr. renter:

Da Kirkerådet er en statsetat, kan man ikke opprette andre konti enn dem som Kirkerådet har i statsregnskapet og som faller inn under konsernkonto-ordningen. Disse kontiene får Kirkerådet ikke godskrevet renter på, da kontiene tømmes hver kveld og renteinntekten

tilfaller staten sentralt via Norges Bank. Konsekvensen av dette er at KUI ikke kan tilbakebetale renter til Norad som tidligere. – Denne ordningen er tatt til etterretning av Norad (jmf. brev av 17.03.2006).

Det fremlagte resultatregnskap og balanse gir etter prosjektkomiteens oppfatning en fyldestgjørende informasjon om driften ved årsskiftet. Årsregnskapet er satt under forutsetning av fortsatt drift.

8. ANNET

(Det kan her redegjøres for andre forhold dersom det skulle være behov for det.)

KUI har med interesse fulgt prosjektet ”Religion og utvikling”, initiert av Bistandsnemnda og koordinert av Oslo senteret for fred og menneskerettigheter, på oppdrag av utviklingsministeren.

Et faglig seminar nov 2010 ”Religion and Development” ble avholdt av BN i samarbeid med Mellomkirkelig råd, WWF og Islamsk Råd. En referansegruppe, der også Mellomkirkelig råds generalsekretær er oppnevnt, følger arbeidet opp med folkemøter flere steder i landet.

KUI ser dette prosjektet som en vesentlig del av ”folkeopplysning i en ny tid” og vil følge det videre med mulige innspill.

9. SLUTTRAPPORT (2007-2010)

(Det skal her rapporteres om resultater² av virksomheten 2007-2010 i forhold til organisasjonens informasjonsstrategi og forventede resultater for perioden 2007-2010 (ihht inngått rammeavtale og eventuelle senere Norad-godkjente endringer). Mens årsrapporten for 2010 i hovedsak skal fokusere på produkter/tjenester (output) som resultat av gjennomførte aktiviteter, inkl måloppnåelse, skal sluttrapporten gi et kortfattet bilde av samlede resultatene av organisasjonens opplysningsarbeid i rammeavtaleperioden. Sluttrapporten skal omfatte resultater i form av produkter/tjenester (output) og brukereffekter (outcome), så vel som samfunnseffekter (impact) i den grad det anses relevant og mulig. Sluttrapporten bør i lengde ikke overstige 2-4 sider og redegjøre for de viktigste resultatene av virksomheten, knyttet an til de ulike tiltakene og forventede resultatene i strategien. Utdypende informasjon, vurderinger og dokumentasjon kan ved behov legges ved i vedlegg 4. I tillegg skal det for perioden 2007-2010 rapporteres særskilt på utvalgte temaer knyttet til støtteordningens målsettinger, som vil inngå i en baselinestudie som grunnlag for vurdering av resultater av opplysningsarbeidet i 2014/2015.

Sluttrapporten følger samme oppsett som årsrapporten under pkt 3 og følger 4 av de 7 satsingsområdene i KUIs strategi 2007-2010, med tilhørende tiltak og forventede resultater.

9.1 Resultater

9.1.1 Resultat 1: Globalt gudstjenesteliv

---

² Norad benytter her begreper knyttet til Results Based Management (RBM), der ”resultater” omfatter produkter/tjenester (output), brukereffekter (outcome) og samfunnseffekter (impact).

Tiltak/virksomhet:

- Produksjon av materiell: Syng håp-sangbok (1 og 2), CD, gudstjenestemateriell til nord/sør-søndag, Verdens aidsdag, Menneskerettighetssøndag, Skaperverkets dag mv.
- Verksted- og seminarvirksomhet.
- Innspill til ny reform av gudstjenesteliv i Den norske kirke.
- Videreutvikling av liturgidatabase.

Forventet resultat

- At menighetene er inspirert til å leve ut Den norske kirkes visjon om å være lokal kirke i globalt fellesskap.
- At sanger, bønner og liturgisk materiell fra søsterkirker i Sør har en naturlig plass i gudstjenestelivet til Den norske kirke.
- At Nord/sør-søndag, Menneskerettighetssøndag, Verdens aidsdag og Skaperverkets dag er befestet og utviklet som merkedager i kirkeåret.

Indikatorer

- Det er trykket 7.500 ex av Syng håp 1-sangbok (4 opplag). Solgt 6115 ex (2005-2010). Opplag av Syng håp CD: 2000 ex. Solgt 1467 (2006-2010). Opplag av Syng håp 2-sangbok (2011): 3000 ex. Solgt 1672.
- Det har vært avholdt ca 85 seminar/kor-, musikk- og gudstjenesteverksteder i alle landets bispedømmer (2005-2010).
- Sanger og bønner fra søsterkirker er med i forslag til ny salmebok for Dnk (2012) og i ny liturgibok for Dnk (2011). Sanger fra Sør er med som et forslag til en serie i rekken av Liturgisk musikk for hovedgudstjenesten (2011).
- Antall menigheter som feirer Skaperverkets dag, Verdens aidsdag og Nord/sør-søndag har økt.

Resultat

Indikatorene viser en økt bevissthet i forhold til verdier og ressurser fra kirker i Sør, både på liturgifaglig plan og blant lokalmenigheter. Mange har fått økt kunnskap og interesse for bruk av sanger, bønner og liturgisk materiale fra søsterkirker i Afrika, Asia og Latin-Amerika. Flere menigheter søker integrasjon med innvandrere og inkluderer deres gudstjenestekultur i den lokale menighet.

Resultatet av det monitorerings/resultatmålingsprosjekt rettet mot "Syng håp"-konseptet som KUI fikk midler til fra Norad i 2009, bekrefter dette.

Det finnes ingen kirkelig statistikk på hvilke menigheter som feirer Skaperverkets dag, Verdens aidsdag og Nord/sør-søndag, da det ikke er et krav fra Dnk/ FAD å rapportere tematiske søndager/gudstjenester. Men ut fra gudstjenestelister i Vårt Land og Aftenposten anslås det at 70 % av landets 1300 menigheter markerer årets TV-aksjon (= Nord/sør-søndag) i oktober, at 9 av landets 11 bispedømmer (i storby og enkelte menigheter) markerer Verdens aidsdag, og at over 50 % av landets menigheter feirer Skaperverkets dag i løpet av vår, sommer eller høst. (Skaperverkets dag er nå et "befestet" begrep i ny gudstjenesteordning for Dnk).

9.1.2 Resultat 2: Vennskapssamarbeid, dialog og kulturmøter*Tiltak/virksomhet*

- Produksjon av materiell: "Du verden!" – veiledningshefte for vennskapssamarbeid i menigheter (2008); engelske utgave "Making Friends!" (2009)
- Vennskapskonferanser i to bispedømmer (Møre 2007, Agder/Telemark 2009)
- Kulturturneer med musikere fra Sør (Ghana 2007, Asia/Thailand 2008)
- Formidlingsseminar 2009 med musikere fra Tanzania, Indonesia og Brasil. Formidlingsseminar 2010 med bl.a. innvandrer musikere i Norge.
- Samling og bearbeidelse av nye sanger/salmer fra søsterkirker i Sør.

Forventet resultat

- At mennesker i møte med Den norske kirke får tilgang på kunnskap om globale utfordringer og får møte positive kulturelle relasjoner og "bilder av Sør"
- At positive bidrag fra Sør er med å åpne menneskers øyne for verdidimensjoner som kan motvirke fremmedfrykt, fremme religionsdialog, fremme forståelse for andres livsvilkår og reflektere kritisk i forhold til egen livsstil.
- At migrantmiljøet i Norge får en tydeligere plass i norsk kirkeliv.
- At et stort antall menigheter har etablert/styrket gjensidige vennskapsavtaler med menigheter i Sør.

Indikatorer

- Det er ca 920 menigheter (av 1300) som har misjonsavtaler/vennskapsrelasjoner til menigheter i andre land (2010).
- Minst 40 menigheter har i 4-årsperioden (2007-2010) hatt besøk av personer som formidler kulturuttrykk fra Sør (sang, musikk, dans, liturgiske uttrykk o.a)
- Det har vært avholdt kultur-turné med musikere fra Sør (2007 og 2008) – herav 2 muslimer og 3 kristne. 325 + 255 mennesker har vært aktive i verkstedssammenheng 1150 mennesker var til stede på fellesarrangement (gudstjenester, kulturkvelder). 14 menigheter/folkehøyskoler i 5 (av 11) bispedømmer har hatt besøk.
- Det har vært avholdt formidlingsseminar (2009 og 2010) med gjester fra Sør og fra migrantmiljøer i Norge. Ca 90 nøkkelpersoner for videreformidling deltok.
- 15 sanger fra Afrika, 17 fra Asia, 10 fra Latinamerika er blitt bearbeidet til norsk og tatt med i videre arbeid (Syng håp 2, 2010).

Resultat

Antall menigheter i Norge med relasjoner til menigheter i Sør er stort, men utfordringen er å styrke det gjensidige forpliktende samarbeidet. Veiledningsheftet "Du verden!" var etterspurt og er blitt brukt i så måte.

Kulturturneene har resultert i økt viten, kulturforståelse og inspirasjon for deltakerne i Norge til å jobbe videre med afrikanske, latinamerikanske og asiatiske sanger, rytmer og dans.

Mange av deltakerne har vært strategiske nøkkelpersoner som vil videreføre erfaringene fra disse verkstedene inn i flere lokale sammenhenger (prester, korledere, kantorer, diakoner, trosopplæringsledere, musikkstudenter o.a.)

Evalueringsrapporten for Syng håp (2009) ga tilkjenne at dette kulturkonseptet er en viktig informasjonsfaglig nisje for KUI. Det kan også tolkes som et viktig tegn på kontinuitet over lengre tid. Derfor også videre satsing på utgivelse av Syng håp 2 (2010) med 71 nye sanger fra 34 land. Flere av sangene vil bli brukt i fremtidige kor-sammenhenger. Noen blir vurdert i forbindelse med fremtidige utgivelser av salmebok og liturgiske sangtekster.

9.1.3 Resultat 3: Miljø, forbruk og rettferd

Tiltak/virksomhet

- Produksjon av materiell: "Grønn kirkebok" (ressursbok om Skaperverk og miljø, forbruk og rettferd i menigheten). Revisjon og nytt opptrykk av plakat "Grønne menigheter" og Hustavlen "Ropet fra en såret jord".
- Innspill til "Plan for diakoni" og "Plan for trosopplæring" i Dnk.
- Konferanser, møte-, kampanje- og seminarvirksomhet.
- Koordinering av opplegg for menigheter forut for COP 15 og i forb. med klimaseilasen til København 2009.
- Videreutvikling av nettverk (miljø-ressursgrupper i bispedømmer og organisasjoner).
- Medprodusent på nettbasert studieopplegg www.klimakirken.no.

Forventet resultat

- At arbeidet for fred, rettferdighet og vern om skaperverket får tydelig nedslag i strategi- og planarbeid i Den norske kirke (sentralt, regionalt, lokalt)
- At 80 % av Den norske kirkes menigheter har iverksatt noen av satsingene fra Kirkemøtets vedtak om "Miljø, forbruk og rettferd" (1996, 1998, 2001, 2003, 2007), som for eksempel å bli Grønn menighet (25 krav), Miljøsertifisering, arbeid med klimaspørsmål.

Indikatorer

- Det er trykket 2000 ex av Grønn kirkebok (IKO-forlaget 2007 og 2008) og solgt 1488 ex (2007-2010).
- 163 menigheter (av 1300) i 11 bispedømmer (av 11) er registrert som Grønne menigheter, 43 menigheter og 16 kirkelige organisasjoner er registrert som Miljøfyrtårn
- Ressursgrupper for miljø, forbruk og rettferd i alle bispedømmer
- "Vern om skaperverket" og "Kamp for rettferdighet" er med som 2 av 4 hovedfokus i ny Plan for diakoni (2008).
- 35.000 underskrifter ble innsamlet i Norge for "Climate Justice"-kampanjen 2009 (KN, Dnk, NKR)
- Skaperverk og bærekraft er tema for teologisk og politisk refleksjon

Resultat

Den norske kirke har jobbet med utfordringene omkring Miljø, forbruk og rettferd de siste 19 årene, og KUI har vært aktivt med siden 1996. Med vedtak (KM 2008) om prosjektet "Skaperkraft og bærekraft: Et felles kirkelig tiår for endring av kirke og samfunn" bygges det videre på de resultater som allerede er oppnådd, f.eks 15,9 % Grønne menigheter/Miljøfyrtårn og ressursgrupper for "Miljø, forbruk og rettferd" i alle bispedømmer. Samtidig har det vært drevet intensivt påvirkningsarbeid omkring global klima-rettferdighet. Mange menigheter og et samlet bispekollegium stilte på "Klimaseilasen" til København (COP 15). En undersøkelse fra European Social Survey (2011) bekrefter at "norske kirkegjengere er mer opptatt av miljø enn folk flest" (se **vedlegg 9**, artikkel i Vårt Land 16.2.2011).

Flere fagmiljøer (Presteforeningen, Diakonforbundet, de teologiske fakulteter – TF, MF, KUN, MHS, Diakonhjemmets høyskole) arbeider med temafeltet i større grad enn tidligere. Som nevnt ovenfor (9.1.1.) er også feiring av Skaperverkets dag på vei til å bli innarbeidet som et befestet tiltak i kirkeåret (gudstjeneste, miljøaktiviteter og evt. lokalpolitiske tiltak).

9.1.4 Resultat 4: Kunnskap og kirkelig refleksjon om nord/sør-spørsmål

Tiltak/virksomhet

- Produksjon: medutgiver av heftet "Kirken og den økonomiske globaliseringen" (KISP/MKR 2007), studieheftet "Diakoni i kontekst" (2010), "Kairos Palestina"-dokumentet (2010). – Utgiver av studieheftet "Giv oss i dag..."
Menneskerettigheter og menneskeverd, en del av det daglige brød.
- Fagdag avholdt for kirkelige utdanningsinstitusjoner: 2007 om "Internasjonalt diakonalt arbeid og religionsmøte", 2008 om Økonomisk globalisering: "Economic Justice as a challenge to church and church based education – related to Poverty, wealth and climate change", 2010 om "Diakoni i kontekst" og "Kairos Palestina"-dokumentet.
- Hiv&aids: Utarbeidet liturgisk materiell til Verdens aidsdag (2007, 2008, 2009) + VAD-kalender med oversikt over kirkelige tiltak i Norge.
- Deltakelse i styringsgruppe (core group) for One Body-prosjektet i regi av Norden-FOCCISA (v/Norges Kristne Råd).
- Formidlingsseminar (Training of Trainers) om stigma, teologi og hiv&aids (Trondheim april 2009).
- "Positiv"- veiledningshefte for ungdom om "Stempling, seksualitet, hiv&aids og global rettferd" (KUI 2005) er gjort tilgjengelig i elektronisk versjon (www.kui.no)
- "Kirken, kropp og hiv" er sak på Ungdommens kirkemøte 2010

Forventet resultat

- At kunnskapsnivået om sentrale nord/sør-spørsmål (ex. globalisering, fattigdom/rikdom, hiv&aids, miljø, forbruk og rettferd) har økt hos vanlige kirkegjengere.
- At alle bispedømmer har iverksatt noen av oppfølgingstiltakene fra KM 2003 "Hiv&aids som en utfordring til Den norske kirke".
- At studenter på kirkelige utdanningsinstitusjoner har fått kjennskap til den verdensvide kirkes arbeid for global rettferdighet, vern om skaperverket og andre sentrale nord/sør-utfordringer

Indikatorer

- Det er registrert gnsn.1500 besøk på KUIs nettside pr. måned (iflg. StatCounter.comReports). (Ingen sammenlikningsgrunnlag fra tidl. år, da registrering først startet 2008).
- Fagdag for kirkelige utdanningsinstitusjoner: 20 representanter deltok 2007, 30 i 2008 og 19 i 2010.
- Formidlingsseminar om hiv&aids: 60 deltok på to-dagers trening (fra bispedømmer og kirkelige organisasjoner)
- 9 av 11 bispedømmer har hatt markeringer (gudstjeneste/seminar) i forb. med Verdens aidsdag (2007, 2008 og 2009).
- "Diakoni i kontekst" (2010): solgt 940 ex av opplag på 2.000.

Resultat

Det er fortsatt en stor utfordring å nå fram til en forståelse av at hiv&aids-problematikken (inkl. stigmatisering) er en del av kirkens diakonale og teologiske utfordring, ikke bare for kirker i Sør, men også i Norge. Noen resultater er nådd via engasjement rundt Verdens aidsdag og ved mobilisering av sentrale personer i bispedømmene og de kirkelige organisasjoner (Kirkens Bymisjon og Kirkens Nødhjelp). Det meldes også om noe engasjement blant konfirmantledere, i migrantmenigheter og på enkelte folkehøyskoler rundt temaet. KUI var pådriver for at Ungdommens kirkemøte tok opp temaet som sak 2010.

Interessen for å inkludere nord/sør- eller globale spørsmål i fagplaner på kirkelige utdanningsinstitusjoner har økt, og man ønsker at KUI fortsetter med publikasjoner og fagdager.

KUIs publikasjoner og påvirkningstiltak er viktige bidrag til å forsterke det globale miljø- og rettferdsperspektivet i Dnk's plandokumenter (Plan for diakoni og Plan for trosopplæring).

9.2 Sluttrapportering på særskilte temaer

9.2.1 Tematisk fokus og perspektiv

(Her skal det redegjøres kort for de viktigste sentrale og aktuelle Nord/Sør- og utviklingstemaene organisasjonen har satt fokus på i perioden og hvilke perspektiver på temaene organisasjonen har vektlagt.)

Av tusenårsmålene er *Miljømessig bærekraftig utvikling* blitt det viktigste informasjonsmessige og holdningsmessige satsingsområdet for KUI i perioden. KM-saken 2008 utløste en stor satsing på det tverrkirkelige/økumeniske prosjekt "Skaperverk og bærekraft", og KUI har en viktig rolle som handlingsagent og medspiller. KUI har vektlagt det teologiske, diakonale og menighetspedagogiske aspekt i både publikasjoner, seminarvirksomhet og holdningspåvirkende arbeid. Den nettbaserte kommunikasjonsmulighet har det vært mindre kapasitet og ressurser til. (Se videre 9.1.3.).

Også temaer som *økonomisk globalisering/økonomisk rettferdighet* og *Hiv & aids* har vært sentrale fokusområder i perioden. Etter KM-saken 2003 "Hiv&aids som utfordring til Den norske kirke" har KUI i hovedsak hatt den implementerende rolle, både i forhold til samarbeid med kirkepartnere i Sør og i relasjon til bispedømmer og menigheter. (Se videre 9.1.4.).

9.2.2 Oppfølging av pådriver- og vaktbikkjerollen

(Her skal det redegjøres kort for hvordan og på hvilke temaer organisasjonen har ivaretatt pådriver- og vaktbikkjerollen i perioden.)

KUI har vært en pådriver for at arbeidet med fred, rettferdighet og vern om skaperverket skal få tydelige nedslag i strategi- og planarbeid i Den norske kirke både på sentralt hold, på bispedømmenivå og i lokalmenighetene. Det gjelder prioriterte satsingsfelt som implementering av Plan for diakoni, Plan for trosopplæring og Reform av gudstjenestelivet. Komité for internasjonale spørsmål (KISP) under Mellomkirkelig råd og Mellomkirkelig råd ivaretar Den norske kirkes påvirkningsarbeid vedrørende internasjonale spørsmål i forhold til nasjonale politiske miljøer. KUIs rolle er å utfordre lokalmenigheter til lokalpolitisk engasjement for nord/sør-spørsmål, og å være en transformativ aktør internt i de sentralkirkelige råd.

9.2.3 Samarbeid med Sør i opplysningsarbeidet

9.2.3.1 Redegjør kort for hvilke partnere i Sør organisasjonen har samarbeidet med om opplysningsarbeid i perioden og hvilke temaer det har blitt satt fokus på i dette samarbeidet.

Mye kunnskap og inspirasjon er hentet gjennom nettverkene til Kirkenes Verdensråd, Det lutherske Verdensforbund, og samarbeidspartnere til norske misjonsorganisasjoner og Kirkens Nødhjelp.

Samtidig har KUI gjennom Mellomkirkelig råds samarbeidsavtaler også hatt direkte kontakter og samarbeid med kirker i Sør:

- IECLB (Igreja Evangélica de Confissão Luterana no Brasil) – Den lutherske kirke i Brasil (2003-2011)
- ELCSA (Evangelical Lutheran Church in South Africa) – Den lutherske kirke i Sør-Afrika (fra nov 2005).
- ELCJHL (Evangelical Lutheran Church of Jordan & the Holy Land) – Den lutherske kirke i Midtøsten (fra 2001).

Tematisk har samarbeidet fokusert på klima- og miljøspørsmål, vennskaps- og kulturrelasjoner, økonomisk rettferdighet og fred og forsoning.

Videre har KUI inngått i samarbeidet om One Body-prosjektet i regi av Norden-FOCCISA, og dermed samarbeidet med 11 kirkeråd i Det sørlige Afrika om hiv&aids-utfordringene for kirkene.

Høsten 2010 begynte KUI et nytt samarbeid med miljøorganisasjonen SAFCEI i Sør-Afrika (Southern African Faith Communities' Environment Institute) med henblikk på samarbeidsrelasjoner mellom grønne menigheter i Norge og Eco-congregations i SA, og med felles tiltak opp mot COP 17 (2011 i Durban).

9.2.3.2 Redegjør kort for samarbeidets karakter og hvilken grad de konkrete samarbeidstiltakene har kommet i stand som følge av sør-partners initiativ, felles prosess eller invitasjon om bidrag/deltakelse fra organisasjonen i Norge.

Som nevnt ovenfor er de fleste samarbeidstiltak blitt til ut fra allerede etablerte samarbeidsrelasjoner mellom Den norske kirke, Norges Kristne Råd, Kirkens Nødhjelp og kirker/kirkeråd/organisasjoner i Sør. Initiativene er blitt til i en felles prosess, basert på gjensidighet og likeverd, identifisering av felles utfordringer og realistiske samarbeidsmuligheter. ("From the west to the rest" er en tilbaketrukket ideologi som er erstattet av en bevegelse "from everywhere to everyone").

9.2.4 Samarbeid med diaspora

(Her skal det redegjøres kort for organisasjonens kontakt med diasporamiljøet i Norge i forbindelse med opplysningsarbeidet, som deltakere, samarbeidspartnere eller målgrupper.)

Kontakt til diasporamiljøet i Norge har i den forløpne perioden i hovedsak vært knyttet til Syng håp-konseptet, hvor bruk av sanger fra den verdensvide kirke har gitt menighetene et redskap til å møtes med sine nye landsmenn på like fot. Også norske menigheter med vennskapssamarbeid med menigheter i Sør har benyttet anledningen til å øke kontakten med migrantgrupper fra dette landet i Norge (ex. Sudan). KUI vil fortsatt promotere disse muligheter og satse på ytterligere kontakt med migrantmiljøene som samarbeidspartnere i kommende periode.

9.2.5 Utbredelse av opplysningsarbeidet i Norge utover Oslo

(Her skal det redegjøres kort for utbredelsen av organisasjonens opplysningsarbeid i Norge, utover Oslo, gjennom for eksempel lokale organisasjonsledd/medlemmer, samarbeid

Norad

med lokale aktører/institusjoner utenfor Oslo, deltakelse på aktiviteter utenfor Oslo eller aktivt arbeid opp mot media nasjonalt/lokalt.)

Den norske kirke har ca 3,8 millioner medlemmer fordelt over hele landet på ca 1300 menigheter. Gjennom lokalmenighetene når KUI så mange som mulig med kunnskap, holdnings- og handlingsskapende arbeid: gjennom gudstjenester, barne- og ungdomsarbeid, kateketisk arbeid (herunder konfirmasjonsforberedelse og trosopplæring for øvrig), kirkemusikalske aktiviteter, diakonalt arbeid, og som lesere og bidragsytere til menighetsblad.

KUI arbeider også gjennom de ulike faglige støttefunksjonene for menighetene på *bispedømmekontorene, i de kirkelige organisasjonene og i de sentrale kirkelige strukturene*. Ansatte og frivillige på disse nivåene utgjør derfor også en del av den strategiske målgruppe for KUIs arbeid. En del av KUIs nettverksarbeid har denne målgruppen for øye, f.eks ressursgruppene for "Miljø, forbruk og rettferd" i bispedømmene. Her deltar også samarbeidspartnere som Grønn hverdag, Fairtrade Max Havelaar, Kirkens Nødhjelp og andre organisasjoner.

KUI har i foregående periode støttet lokale menigheter og organisasjoner over hele landet med midler til lokalt og regionalt nord/sør-informasjonsarbeid (2007: 17 prosjekt; 2008: 17 prosjekt; 2009:17 prosjekt; 2010: 17 prosjekt). Spredningen fordeler seg også over alle KUIs virksomhetsområder (temaer).

Oslo, XX.mai 2011

Vedtatt på møte i KUIs prosjektkomité 9.5.2010.

Godkjent på Mellomkirkelig råds AU møte 9.5.2011

Kari Jordheim
Leder av KUIs prosjektkomité (styre)

Estrid Hessellund
Daglig leder, KUI

Vedlegg:

Vedlegg til skjema for årsrapport for organisasjoner med rammeavtale etter Norads informasjonsstøtteordning

Vedlegg 1): Regnskap 2010

Vedlegg 2): Syng håp 2 (sangbok)

Vedlegg 3): Syng håp formidlingsseminar (rapport)

Vedlegg 4): Globalt gudstjenesteliv (Nord/sør-søndag, Idé-katalog til Skaperverkets dag)

Vedlegg 5): Klima, miljø, forbruk og rettferd (Plakat "Vår grønne menighet"; rapport ECEN-seminar, brosjyre "Grønn trosopplæring")

Vedlegg 6): Rapport UKM 2010 "Kirken, kropp og hiv"

Vedlegg 7): "Diakoni i kontekst" (bok og studieplan)

Vedlegg 8): Kairos Palestina-dokumentet + Rapport fra partnernemøte i Betlehem (COCOP) mai 2010

Vedlegg 9): Oppslag Vårt Land 16.02.2011 "Kirkegjengere mer miljøbevisste"

Regnskap Den norske kirkes nord/sør informasjon 31.12.2010

Tilskudd fra NORAD	1 045 000	1 045 000	Lønn ansatte	415 763	407 500
Tilsk fra andre	34 265		Engasjementer på kontrakt		
Salgsinnt. Tidligere år	180 765		Arbeidsgiveravgift	58 623	57 500
Selvsinntekt 2010	36 434		Lønn og godtgjørelser note 1	474 386	465 000
			Trykksaker		
			Reiseutgifter	0	15 000
			Kontortjenester		
			Kjøp av tjenester	0	15 000
			Diverse kostnader		
			Husleie	87 537	80 000
			Administrasjonskostnader	55 350	
			Lønn og administrasjonskostnader	617 273	575 000
			Prosjekter:		
			Nettsidene www.kui.no	21 792	75 000
			Globalt gudstjenesteliv	103 062	90 000
			Vennsksarbeid, dialog og kulturmeter	41 092	40 000
			Miljø, forbruk og rettferd	56 023	55 000
			Prosjektstøtte	102 000	100 000
			Kirkelig refleksjon nord/sør spørsmål	79 661	80 000
			Kompetansheving og nettverk	30 152	30 000
			Monitering og resultatmåling	0	0
			Informasjonskostnader	433 782	470 000
			Mindreforbruk 2010 note 2	245 409	
Totale inntekter	1 286 464	1 045 000	Totale kostnader	1 295 464	1 045 000

Regnskapet for Den norske kirkes nord/sør informasjon er ført som eget prosjektrengskap under Kirkerådets regnskaper og blir rutinemessig revidert av Riksrevisjonen ved Deres kontroller av Kirkerådets regnskap for året.

Oslø, 22. februar 2011

Johanne Nord
Johanne Nord
avg.dir

Sigrun Egeblad
Sigrun Egeblad
rådgiver

Noter til regnskapet

Note 1: Lønn til Estrid Hesselund fordeles som følger:

Globalt gudstjenesteliv	40 000
Vennsksarbeid, dialog og kulturmeter	25 000
Miljø, forbruk og rettferd	20 000
Kirkelig refleksjon om nord/sør spørsmål	20 000
Øvrige lønnsutgifter	369 386

Note 2: Fordeling mindreforbruk 2010

Tidligere års salgs/kursinntekter	162 009
Pålagt utgift 2010 godkjent overført 2011	63 400

Note til KUIs regnskap 2010

Regnskapet er – etter avtale med NORAD - ført som eget *prosjektregnskap* under Kirkerådets regnskaper. (Jmf. avtalebrev 10.01.2005). Regnskapet vil rutinemessig bli revidert av Riksrevisjonen ved deres kontroller av Kirkerådets regnskaper for året. Dermed vil det ikke foreligge revidert regnskap og egen revisorberetning som vedlegg til årsrapporten.

Vedr. renter:

Da Kirkerådet er en statsetat, kan man ikke opprette andre konti enn dem som Kirkerådet har i statsregnskapet og som faller inn under konsernkonto-ordningen. Disse kontiene får Kirkerådet ikke godskrevet renter på, da kontiene tømmes hver kveld og renteinntekten tilfaller staten sentralt via Norges Bank. Konsekvensen av dette er at KUI ikke kan tilbakebetale renter til NORAD som tidligere. – Denne ordning er tatt til etterretning av NORAD (jmf. brev av 17.03.2006).

KUI mottok et tilskudd fra Norad 2010 på NOK 1.045.000.

Lønn- og administrasjonskostnadene er i overensstemmelse med godkjent virksomhetsplan og budsjett, der en del av prosjektkostnadene (tiltaksbudsjettet) er beregnet som lønn (105.000).

Lønn/adm: 470.000 + 105.000 (fra tiltaksbudsjettet) = 575.000

Informasjonsstøtte: 575.000 - 105.000 (til lønn) = 470.000

Det er brukt i alt 617.273 på *lønn/administrasjon* – altså 42.273 mer enn godkjent Norad-budsjett.

Økningen i lønns- og administrasjonsutgifterne skyldes økning av husleie og adm.omkostninger i Kirkerådet samt generell lønnsstigning/arbeidsgiveravgift.

Det er brukt i alt 433.782 på *informasjonsstøtte/tiltak* – altså 36.218 mindre enn godkjent Norad-budsjett.

En utgiftspost under informasjonsstøtte på kr. 63.400 ble av tekniske årsaker ikke utbetalt 2010. Etter avtale med Lillian Nordal (mail 9.12.2010) ble beløpet avsatt og utbetalt 2011. Se note 2. Det reelle tall på brukt informasjonsstøtte er dermed: 433.782 + 63.400 = 497.182 - dvs. 27.182 mer enn godkjent Norad-budsjett

Årets forbruk er hermed: 617.273 + 433.782 + 63.400 = 1.114.455

Norad-tildeling (1.045.000) + egenandel (69.455) = 1.114.455

**Rapport fra delegasjonsbesøk til Kina
fra Den norske kirke, Areopagos og NMS
18.–24. mars 2011**

Deltakere:

Kjetil Aano, leder Mellomkirkelig råd
Jens-Petter Johnsen, direktør i Kirkerådet
Berit Hagen Agøy, generalsekretær Mellomkirkelig råd
Raag Rolfsen, generalsekretær Areopagos
Grethe Raddum, Areopagos
Beate Fagerli, Mellomkirkelig råd

Bakgrunn:

Hensikten med turen var å følge opp et offisielt besøk fra TSPM og CCC til Norge i mai 2009, både for å lære mer om TSPM/CCC sentralt, men også for å besøke regionalt arbeid, samt besøke samarbeidsprosjekter. Under besøket i Norge i 2009 var det enighet om at det ville være særlig interessant å se på videreutvikling av det fortsatte samarbeidet med organisasjonene, så vel som potensialet for nye prosjekter i andre regioner, og særlig prosjekter knyttet til utdanning til kirkelig tjeneste, særlig innen teologi og diakoni.

Delegasjonen hadde gitt innspill og ønsker til program for besøket, og TSPM/CCC la opp til besøk i Shanghai, Nanjing i Jiangsu-provinsen og Kunming i Yunnan-provinsen.

Besøk hos TSPM/CCC sine hovedkontorer i Shanghai

TSPM står for Three-Self Patriotic Movement (eller National Committee of the Three Self Patriotic Movement of the Protestant Churches in China). "Tre Selv" viser til de tre grunnprinsippene i organisasjonen; "self-governance, self-support and self-propagation". CCC (China Christian Council) er Kinas kristne råd. Disse er de to registrerte protestantiske organisasjonene i Kina, kjent som "de to organisasjoner". Samarbeidet mellom organisasjonene er nært, og det kan være komplisert for en utenforstående å forstå distinksjonen mellom dem. TSPM er en kirkelig, men ikke konfesjonell organisasjon innen Kina, mens CCC er en paraplyorganisasjon av protestantiske kirker, som representerer den kinesiske kirke i Kirkenes Verdensråd.

Presidenten i CCC, Revd Gao Feng, ønsket delegasjonen fra Norge velkommen, og visepresident i TSPM, Revd Kan Baoping, gjorde rede for kirkesituasjonen i Kina. Man regner med at det finnes om lag 23 millioner registrerte protestantiske kristne i Kina. I tillegg er det mange uregistrerte møtesteder for kristne. For disse finnes det om lag 3 700 prester (hvorav 1 000 er kvinner) og 150 000 lekprester/predikanter.

Teologisk utdanning

En hovedutfordring for kirken i dag er presteutdannelsen, både for å ivareta kirkens visjon for fremtiden, og for å kunne nå og tjene de mange folkegruppene i landet og deres behov. Det finnes 21 regionale seminarer og bibelskoler, samt et nasjonalt seminar i Nanjing, og en rekke mindre regionale og provinsielle læresteder. Kirken har tidligere sett teoretisk utdanning og praksis som to forskjellige ting. I dag mener kirkeledelsen at begge disse må ivaretas på en mer holistisk måte for å kunne imøtekomme dagens utfordringer. Mange av utdanningsprogrammene får støtte fra utlandet, som er et kjærkomment bidrag til kirken i Kina. Samtidig er det en økende utfordring for kirken å unngå at bibelskoler og menigheter blir påvirket av for eksempel nyere herlighetsteologisk påvirkning.

Sosialt arbeid

CCC driver et større hjelpearbeid, både krisehjelp og utviklingshjelp. For krisehjelp, for eksempel ved jordskjelvkatastrofer, sender CCC stab og ressurser inn i samarbeid med det kristne rådet i den aktuelle regionen. Kirkens diakonale arbeid omfatter flere arbeidsformer, både omsorg i møte med den enkelte, omsorgsarbeid gjennom institusjoner og gjennom nødhjelp. Men det er store forskjeller mellom aktiviteter og ressurser i de forskjellige regionene. Kirkens misjon har også fokus på diakonalt arbeid, og det er et ønske om å øke internasjonal utveksling av erfaringer og ressurser på området. Det jobbes med en prosjektsamarbeidsplan for nasjonal, regional og lokal plan innenfor diakoni. Dette omfatter grunnleggende helsearbeid, hiv/aids, kvinners helse, arbeid blant foreldreløse, grunnskolearbeid og hjem for eldre.

Noe av bakgrunnen for det sterke sosiale engasjementet ligger i kirkens historiske utvikling og dens syn på seg selv som en "familiekirke" (kirkefamilie). Dette har ført til endringer i prioriteringer. På 1950- og 60-tallet la ikke kristne samme vekt på sosial velferd. Av både økonomiske og teologiske grunner ble mer vekt lagt på personlig frelse fremfor sosiale behov. I dag er det større enighet om behovet for at teologisk utdanning og sosialt arbeid må gå sammen som en del av kirkens liv. Kristne er salt og lys i samfunnet i denne sammenheng. Teologisk fokus er ikke bare på personlig frelse, men også på omsorgen for andre, en omsorg

Jesus selv utøvde. Selv om Social Service-avdelingen er relativt ny, har den fått gjort mye, og det er et ønske om videre satsing på dette.

Internasjonalt samarbeid og hovedsatsingsområdene

I samtalen som fulgte, ble det påpekt at i spørsmål rundt hovedsatsingsområdene i Kina, som teologisk utdanning og sosialt arbeid, kommer forholdet mellom stat og kirke inn. President Gao Feng mente at kirken i Kina kan bidra inn i internasjonalt samarbeid, og allerede bidrar mye med sosialt arbeid i Kina. Han mente at det har skjedd en politisk dreining i landet. I forhold til tidligere, hvor staten i stor grad skulle være alt for alle, har den i dag gitt fra seg noen oppgaver til andre aktører. Særlig når det gjelder folks velferd, oppmuntrer myndighetene andre grupper, også de religiøse, til å tjene de marginaliserte i samfunnet.

Samtidig er landet fremdeles et utviklingsland. Derfor, når det gjelder Nanjing Union Theological Seminary, som er den høyeste teologiske utdannelsen i Kina, er den ikke sterk nok til å drive et internasjonalt mastergradsprogram selv. Å kunne utvikle en offisiell akademisk teologisk grad er et viktig langsiktig mål. Å høyne det teologiske kunnskapsnivået blant kirkelig ansatte i Kina, og å kunne utdanne studenter internasjonalt, for eksempel i Hong Kong, er derfor et viktig satsingsområde.

Økumenisk samarbeid i Kina

På spørsmål om de økumeniske relasjonene og kirkesamarbeidet i Kina, ble det svart at kirken må forholde seg til Kinas offisielle religionspolitikk. Blant de fem godkjente hovedreligioner i Kina; buddhisme, taoisme, islam, katolisisme og kristendom (protestantisme), finnes et godt samarbeid i Conference of Religions for Peace. Ledere for alle religionene er medlemmer av rådet. Mellom den katolske og den protestantiske kirken er det ikke noe direkte nært samarbeid, bortsett fra noe utveksling av forkynnelse, oppbyggelseslitteratur og kristen meditasjon på lokalt plan.

Når det gjelder samarbeid med såkalte "husmenigheter", ble det ikke gitt noe enkelt svar, og selve begrepet er omdiskutert. Dette henger bl.a. sammen med at det finnes to forskjellige forståelser av begrepet som finnes igjen helt tilbake fra misjonsarven. Disse representerer også to forskjellige teologiske retninger. I dag kalles "husmenighetene" gjerne "uregistrerte menigheter" av TSPM/CCC, eller en bruker eventuelt begrepet "møtested". Med ordet "møtested" menes her et uregistrert møtested for en menighet. Det er stor lokal og regional variasjon i hvor nært samarbeid som finnes mellom TSPM/CCC og uregistrerte menigheter. Der det ikke er samarbeid, kan det skyldes teologisk - og eventuelt politisk - uenighet, men det er også mange årsaker knyttet til for eksempel geografisk beliggenhet og tilgjengelighet. Samtidig er det ikke alltid en motsetning mellom TSPM/CCC og uregistrerte menigheter. En viktig grunn til fremvekst av uregistrerte menigheter er den store veksten av antall kristne. I en by hvor det for eksempel bor 40 000 kristne, er det kanskje bare plass til 500 mennesker i kirkene. Her vil uregistrerte møtesteder vokse frem, og representerer både en utfordring og et stort potensiale for samarbeid med TSPM/CCC.

Besøk i Nanjing i Jiangsu

Delegasjonen besøkte Nanjing i løpet av helgen, og fikk dermed oppleve en fargesprakende lørdagskveld med underholdning, sang, mat og gaver hos Nanjing YMCA. Byens YMCA driver et stort og variert arbeid blant barn og unge, men også for familier og eldre gjennom en rekke støttegrupper og aktiviteter.

Søndag morgen deltok vi på gudstjeneste i Mouchoulukirken sentralt i Nanjing. Kirken var fylt til randen av mennesker, særlig var kvinneandelen høy. Ved hjelp av TV-overføring til storskjermer i bakgården og nabohuset fikk mange flere del i gudstjenesten enn dem som var inne i kirken. Flere søndagsskoleklasser for forskjellige aldersgrupper var samlet parallelt med gudstjenesten. Selve gudstjenesten var preget av en svært livlig og lang preken (på kinesisk...) og sang, hvor den norske delegasjonen kunne følge med i salmebøker på engelsk. Jens-Petter Johnsen holdt en hilsen på vegne av den norske delegasjonen som ble meget vennlig mottatt.

Jiangsu TSPM/CC; Nanjing Union Theological Seminary og Amity Printing Press

Jiangsu TSPM/CC mottok delegasjonen både til middag og til møte påfølgende morgen, ved Revd An Xinyi, visepresident i TSPM og leder for TSPM i Jiangsu-provinsen. Som nabo til Shanghai er Jiangsu en sentral kirkeprovins i Kina, og har tradisjonelt hatt mange kristne menigheter. Det rekrutteres mange kirkelige medarbeidere i provinsen, men den har likevel et stort behov for flere medarbeidere, ettersom mange også rekrutteres herfra til tjeneste i andre provinser. Provinsen driver også et uttømt sosialt arbeid og bidrar aktivt til nødhjelpsarbeid både i og utenfor Kina (bl.a. katastrofehjelp for jordskjelvføre).

Hovedstaden Nanjing huser også Kinas høyeste teologiske utdanning, Nanjing Union Theological Seminary. Delegasjonen fikk besøke seminaret og møte rektor og lærere. Seminaret er det eneste i Kina som utdanner prester til ordinasjon. Studenter ved de mange bibelseminarene i landet som skal bli prester, må gjennom videre utdanning ved Nanjing Union Theological Seminary. To hovedutfordringer er derfor å øke kapasiteten når det gjelder antall studenter, samt utdanning av teologiske kompetanse hos lærere. Det er et uttalt ønske å utvikle samarbeid med teologiske utdanningsinstitusjoner i utlandet, samt å arbeide for å få godkjent teologisk universitetsgrad i Kina.

Delegasjonen fikk også besøke Amity Printing Press, som er Kinas eneste bibeltrykkeri. Bibeltrykkeriet er en selvstendig enhet under Amity Foundation, som igjen ligger under CCC i Kina. Som egen enhet mottar Amity Printing Press store midler fra utlandet og øker stadig kapasiteten. I tillegg til bibler på kinesisk produserer trykkeriet noe teologisk litteratur og kristen oppbyggelseslitteratur. Ikke minst er trykkeriet i gang med en stor satsing på bibler på minoritetsspråk.

Besøk i Kunming og Yunnan

Besøket i Kunming og Yunnan var preget av provinsens særegne kultur og klima. Den norske delegasjonen fikk bl.a. besøke en kirke i en liten Miao-landsby tre timer sørøst for Kunming. Miaofolket er en kinesisk minoritetsgruppe, bl.a. kjent for sin sangkultur. Besøket hos Miaomenigheten var en sterk opplevelse og gav et godt grunnlag for møtet med ledelsen i Yunnanprovinsens TSPM/CC, som alle var representanter for forskjellige minoritetsgrupper.

Arbeidet i kirken i Yunnan preges av provinsens særegenhet. Her er mange språk, forskjellige kulturer og store avstander. I tillegg er provinsen en av de økonomisk fattige provinsene i Kina. Også her er behovet for rekruttering til kirkelig tjeneste stort, ikke minst fordi så mange folkegrupper skal betjenes.

På Yunnan Bible Seminary i Kunming fikk delegasjonen møte studenter på to forskjellige årstrinn, samt rektor og lærere ved seminaret. På kirkestatistikken i Yunnan kan en tydelig lese at de uteksaminerte studentene har bidratt betydelig til kirkevekst i provinsen. Det er et enormt behov for kirkeledere, og seminaret håper å utvide kapasiteten i årene fremover. Seminaret utdanner først og fremst evangelister og leke kirkeledere til arbeid på landsbygda, særlig med tanke på minoritetsbefolkningen i Yunnan. Utdannelsen inneholder derfor både kulturstudier og teologiske studier. Som mange andre bibelseminarer i Kina har seminaret internat, og studentene bor og jobber sammen og er engasjert i kirkeliv under hele studietiden. Utfordringen og det store ønsket for fremtiden også her er at utdannelsen kan godkjennes som offisiell utdanning av kinesiske myndigheter. Det arbeides også med å få kirkeledere i

provinser til å forstå behovet for teologisk utdanning for kirkelige medarbeidere og rekruttering av unge kirkeledere.

I tillegg fikk delegasjonen besøke TCG Nordica Cultural Center, et kinesisk senter for kulturutveksling i Kunming, som støttes av Areopagos.

Oppsummering

Besøket var preget av at dette var en offisiell visitt fra Den norske kirke, NMS og Areopagos. Delegasjonen ble svært godt ivaretatt av TSPM/CCC og fulgt opp gjennom et vel planlagt program. På en knapp uke var det ikke mulig å få besøkt alle samarbeidsprosjekter som Areopagos, NMS og andre norske aktører (som Bibelselskapet og Misjonsalliansen) er involvert i. En del spørsmål er fremdeles åpne, ikke minst når det gjelder forholdene for uregistrerte kristne i Kina, utviklingen av religionspolitikken, Kinas forhold til kirkelig utdanning og den konfesjonelle misjonsarven og internasjonalt økumenisk samarbeid i forhold til en "post-konfesjonell" kirke.

Samtidig er det områder hvor TSPM/CCC klart uttrykker et ønske om å utvikle samarbeidet med norske organisasjoner og Den norske kirke. Besøket bekreftet derfor det den kinesiske delegasjonen som besøkte Norge i 2009, uttrykte. Både sentralt og regionalt ble behovet for støtte til diakonalt arbeid og til rekruttering og utdanning til kirkelig tjeneste trukket frem.

UTLENDINGSNEMNDA
UNE

Norges Kristne Råd
Norsk organisasjon for asylsøkere
Advokatforeningen
SEIF Selvhjelp for innvandrere og flyktninger
Rådgivningsgruppe i Trondheim

Deres referanse

Vår referanse
11/00203-7

Dato
14.06.2011

✶

Informasjon relevant i asyl- og utvisningssaker vedrørende borgere av Iran som har anført konvertering til kristendom som beskyttelsesgrunnlag

Utlendingsnemnda (UNE) informerer med dette om at aktuell landinformasjon tyder på at situasjonen for borgere av Iran som har konvertert fra islam til kristendom, og særlig de som har vært tilhørende de såkalte hjemmekirkene, har forverret seg. Landinformasjonen er av en slik karakter at den vil kunne få betydning for UNEs vurdering av saker der det legges til grunn at klageren har konvertert til kristendom. Hvilken betydning den oppdaterte landinformasjonen får for vurderingen av konvertitters beskyttelsesbehov, vil bli vurdert konkret gjennom individuelle avgjørelser.

Den oppdaterte landinformasjonen vil kunne få betydning også for personer som tidligere har fått sin sak vurdert av UNE, men som ennå ikke har forlatt riket. UNE ønsker derfor å formidle denne informasjonen gjennom ulike kanaler, deriblant til advokater og organisasjoner som har representert iranske konvertitter i forbindelse med deres søknader om beskyttelse. UNE viser til den muligheten man har til å anmode om omgjøring av et endelig vedtak. Dette vil kunne være aktuelt dersom man som borger av Iran som har konvertert til kristendom, og på bakgrunn av gjeldende landinformasjon mener å ha behov for beskyttelse.

Et standardbrev for å begjære saken omgjort blir publisert på UNEs nettsider den 14.06.2011.

Iranske borgere som allerede har en sak til behandling i UNE hvor det legges til grunn at klageren har konvertert til kristendom, vil få sin sak behandlet i lys av ny landinformasjon.

UNE ber om at de som anmoder om å få sine vedtak omgjort, sammen med standardbrevet legger ved dokumentasjon på at man har konvertert til kristendom og annen dokumentasjon knyttet til ens situasjon som kan være relevant for saken, som for eksempel kristen aktivitet.

Det understrekes at vurderingen av den enkelte sak fortsatt vil være en konkret og individuell vurdering, herunder om utsatt iverksetting skal gis og hvilken avgjørelsesform saken skal ha.

Vi ber om at informasjonen formidles videre til relevante mottakere i deres organisasjon.

Med vennlig hilsen

Marianne Jakobsen
avdelingsdirektør

Lars Erik Andersen
seksjonssjef

Dette brevet er godkjent elektronisk i Utlendingsnemnda og har derfor ingen signatur.

UTLENDINGSNEMNDA

Besøksadresse: Stenersgata 1 B/C
Postboks 8165 Dep. 0034 Oslo

Tlf: 21 08 50 00 Faks: 21 08 50 01
Internett: <http://www.une.no>

Org.nr: 9820 19095
Bank: 7694.05.02302

Mandat for utredning av tros- og livssynspolitikk

Bakgrunn og utgangspunkt

Regjeringen har besluttet å nedsette et utvalg som skal foreta en gjennomgang av statens tros- og livssynspolitikk. Utvalget skal fremme forslag som kan bidra til å skape en mer helhetlig politikk på feltet.

De siste tiårene har det norske samfunnet gjennomgått store endringer. Det er blitt et økt kulturelt og religiøst mangfold. Ca. 80 % av befolkningen tilhører Den norske kirke, men både antall tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke og antall personer som tilhører disse samfunnene, er økende. I 2009 var det vel 400 000 tilskuddsberettigede medlemmer i tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke og i overkant av 600 tros- og livssynssamfunn

I de senere årene har forholdet mellom stat, samfunn, individ, religion og livssyn i stadig sterkere grad kommet på den politiske dagsordenen i Norge og i mange andre land. Spørsmålene handler både om hvilket ansvar offentlige myndigheter, samfunnet og individene har for religion og livssyn, og om hvilket ansvar representanter for tros- og livssynssamfunn har overfor staten, samfunnet og individene. I flere sammenhenger pågår det diskusjoner om tradisjon, mangfold og pluralitet og hvilken rolle tro og livssyn bør ha i ulike offentlige rom. Dette har også ført til at flere aktører har pekt på behovet for en mer helhetlig tros- og livssynspolitikk og tatt til orde for en offentlig utredning på dette feltet.

Statens tros- og livssynspolitikk er utviklet over en lang tidsperiode. Med utgangspunkt i statskirkeordningen og et prinsipp om økonomisk likebehandling og ikke-diskriminering har offentlige myndigheter utviklet en aktivt støttende politikk overfor tros- og livssynssamfunnene.

Retten til tros- og livssynsfrihet er en grunnleggende menneskerettighet. Tros- og livssynsfriheten omfatter både den enkeltes rett til å tro det han eller hun vil, til å skifte tro og til å ha et livssyn som innebærer ikke å ha en religiøs tro og ikke måtte overholde religiøse normer. Religion er også et kollektivt fenomen, og tros- og livssynsfriheten har derfor en kollektiv side. Den omfatter frihet til å komme sammen om religiøse formål, å delta i religiøse ritualer og den innebærer rett til å organisere et felles religiøst liv.

Mandat:

Utvalget skal foreta en gjennomgang av statens tros- og livssynspolitikk og fremme forslag til endringer som kan bidra til å skape en mer helhetlig politikk på området. Utvalget skal ta utgangspunkt i at statens fremste oppgave i tros- og livssynspolitikken er å sikre og beskytte tros- og livssynsfriheten, slik denne er forankret i internasjonale konvensjoner og nasjonal rett.

Videre skal utvalget legge til grunn at staten fortsatt skal føre en aktivt støttende tros- og livssynspolitikk innenfor rammene av sentrale prinsipper i det norske samfunnet

som demokrati, rettsstat og menneskerettighetene. Den individuelle og kollektive tros- og livssynsfriheten er ikke absolutt. Den kan begrenses ved lov dersom det er nødvendig ut fra andre tungtveiende hensyn, særlig andre menneskerettigheter slik som ytringsfriheten og forbudet mot diskriminering. I den senere tid har flere saker i den offentlige debatten illustrert spenningsforholdet som kan oppstå mellom tros- og livssynsfriheten på den ene siden og andre grunnleggende normer og verdier i det norske samfunnet på den andre. Det er nødvendig å finne en balansegang som ivaretar både tros- og livssynsfriheten og andre rettigheter og sentrale prinsipper. Utvalget kan vurdere om det er andre grunnleggende normer og verdier som bør prege utformingen av politikken på feltet.

Utvalget skal legge til grunn avtalen 10. april 2008 mellom de politiske partiene på Stortinget om statskirkeordningen.

Med dette som utgangspunkt skal utvalget:

- Vurdere ordninger for tilskudd, registrering av trossamfunn og offentligrettslige funksjoner i tros- og livssynssamfunn basert på at staten skal ha en aktivt støttende holdning, og komme med forslag til endringer, med dagens finansieringsordning for Den norske kirke som premiss. Utvalget skal blant annet i gjennomgangen av tilskuddsordningen vurdere hensyn til kontrollmuligheter, personvern og partsinnsyn. Utvalget skal også drøfte i hvilken utstrekning det kan eller bør stilles vilkår for økonomisk støtte til tros- og livssynssamfunn.
- Vurdere om ordningen med registrering av trossamfunn bør opprettholdes, og i så fall om skillet mellom registrerte og uregistrerte trossamfunn bør videreføres. Utvalget skal i tillegg vurdere i hvilken grad tros- og livssynssamfunn skal utøve offentlig rettslige funksjoner og om det for eventuell utførelse av offentlig rettslige funksjoner bør stilles ytterligere vilkår om for eksempel antall medlemmer mv.
- Vurdere behovet for samordning av lov- og regelverk og forvaltning på ulike samfunnsområder for å sikre en mer helhetlig tros- og livssynspolitik, og komme med forslag til tiltak for bedre samordning.
- Vurdere hvilken plass religion og livssyn bør ha i ulike offentlige institusjoner, blant annet med hensyn til religiøs og livssynsmessig betjening, tilgang til bønne-/seremonirom, særlige krav til mat, klesdrakt osv.
- Vurdere hvordan tros- og livssynspolitikken påvirker integreringen i vårt samfunn. Utvalget skal også vurdere om flere av dagens finansieringsordninger som berører tros- og livssynssamfunn har konsekvenser for deltakelse på samfunnets fellesarenaer og eventuelt foreslå endringer.
- Innhente opplysninger om og drøfte tros- og livssynspolitik i de øvrige nordiske landene og i et utvalg av andre land det er naturlig å sammenligne Norge med.

- Utrede økonomiske og administrative konsekvenser av forslagene.

Det er ønskelig at utvalget arbeider i dialog med tros- og livssynssamfunn og andre aktuelle aktører i samfunnet. Det bør være et siktemål at utvalget kan komme fram til forslag som kan samle bredest mulig oppslutning.

Utvalget skal legge fram sin utredning innen utgangen av 2012.

Utvalg for gjennomgang av tros- og livssynspolitikken – sammensetning

Leder:

Sturla Stålsett, Oslo
(46) Generalsekretær Kirkens Bymisjon.

Nestleder:

Bente Sandvig, Bærum (52) Fagsjef i Human-Etisk Forbund og leder av Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn.

Jan F. Bernt, Bergen (63) Professor, Det juridiske fakultet, UiB.

Ingunn Folkestad Breistein, Kristiansand (47) Førsteamanuensis Ansgar teologiske Høyskole i Kristiansand.

Ottar Grepstad, Volda (57) Forfatter og direktør for Nynorsk Kultursentrum.

Valgerd Svarstad Haugland, Asker (54) Kirkeverge i Oslo.

Lavleen Kaur, Oslo (33) Stipendiat, Inst. for kriminologi og rettssosiologi, UiO.

Oddbjørn Leirvik, Oslo (59) Professor i interreligiøse studier, Det teologiske fakultet UiO.

Guri Melby, Trondheim (28) Lektor ved Høyskolen i Sør-Trøndelag.

Rolf Reikvam, Sørumsund (62) Selvstendig næringsdrivende.

Hege Fjellheim Sarre, Karasjok (47) Underdirektør i Sametinget.

Rune Skjælaaen, Bergen (56) Sykehusprest Haraldsplass diakonale sykehus.

Tove Strand, Oslo (64), Direktør Ullevål universitetssykehus.

Shoaib Sultan, Oslo (37) Generalsekretær Islamsk Råd Norge.

Margareta Tumidajewicz, Oslo (26) Rådgiver Oslo katolske bispedømme.

DEN NORSKE KIRKE
Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd

MKR 25/11.5

Utdanningsinstitusjoner
Organisasjoner
Nemndmedlemmer

Dato: 23.06.2011

Vår ref: 11/748-2 BFA

Deres ref:

Invitasjon til konsultasjon om Israel og Palestina 31. august 2011

Mellomkirkelig råd for Den norske kirke vil med dette invitere deg/dere til å delta på en konsultasjon om Israel og Palestina i Kirkens hus, Rådhusgata 1 – 3 i Oslo, onsdag 31. august 2011.

Bakgrunnen for konsultasjonen er at Kirkemøtet i Den norske kirke i 2008 behandlet saken "Kirkene i Midtøsten og vårt ansvar" og konkluderte med at det må arbeides mer med "de etiske og teologiske problemstillingene som oppstår i møte med den aktuelle konflikten i Det hellige land". Videre responderte Mellomkirkelig råd på dokumentet "Kairos Palestine – A Moment of Truth" i mai 2010. I den anledning ba Mellomkirkelig råd om at Teologisk nemnd og Komiteen for internasjonale spørsmål arbeider videre med de konkrete utfordringene som reises av Kairos Palestine-dokumentet. Teologisk nemnd og Komiteen for internasjonale spørsmål har derfor samarbeidet om programmet for konsultasjonen, og planlegger oppfølging av konsultasjonen med en publikasjon.

På grunn av begrenset kapasitet og stor interesse, kan vi dessverre ikke sende åpen invitasjon. Vi ber derfor om at dere melder på én deltaker til følgende e-postadresse: bfa@kirken.no eller telefon: 23 08 12 74 **innen 19. august 2011**. Deltakelse koster kr. 100,- og dekker lunsj og kaffe/tepauser. Betaling kan skje på forhånd, etter avtale, eller kontant på konsultasjonen.

Vel møtt til en spennende og fruktbar konsultasjon!

Med vennlig hilsen

Berit Hagen Agøy e.f.
Generalsekretær
Mellomkirkelig råd

Beate Fagerli
seniorrådgiver
Mellomkirkelig råd

Mellomkirkelig råds
Konsultasjon om Israel og Palestina
Kirkens hus, Rådhusgata 1 – 3, Oslo
Onsdag 31. august

08.45 Kaffe og registrering

09.00 Virkningshistorie, begreper og relasjoner

Antisemittisme og kirkelig Israel-kritikk v/ Håkon Harket
Kristensionisme og dispensasjonisme v/ Jens Olav Møeland
Solidaritet med hvem? Vår kirke i møte med israelere og palestinere - med jøder, kristne og muslimer v/ Ole Christian Kvarme
Plenumssamtale

Kaffepause

11.15 Bibelen

Gått ut på dato? Landløftene, Midtøstenkonflikten og jødisk-kristne relasjoner v/ Gunnar Haaland
"Jødeland" som nasjon? Bibeltolkning og nasjonalisme v/ Halvor Moxnes
Bibelbruk i norsk Israel-Palestina-debatt v/ Kristin Joachimsen
Plenumssamtale

13.00 Lunsj

13.45 Etikk og normativitet

Israel-Palestina-konflikten i lys av teologiens etiske vending v/ Oddbjørn Leirvik
Forholdet mellom samfunnsanalyse og teologi i Kairosdokumentet v/ Kjetil Fretheim
Status Confessionis og synd – en respons til Kairosdokumentet v/ Marit Skjeggstad
Plenumssamtale

Kaffepause

15.45 Politisk kontekst i Israel og Palestina

Politiske virkemidler – en respons til Kairosdokumentet v/Eilert Rostrup
Forsoning og rettferdighet – ja takk, begge deler? v/ Jorunn Andestad Langmoen
Kairos i et samfunnsanalytisk perspektiv v/ Iver Neumann
Plenumssamtale

18.30 Avslutning

Konsultasjonen ledes av Berit Hagen Agøy, generalsekretær i Mellomkirkelig råd

Obs! Det tas forbehold om enkelte endringer i programmet og undertema
(Program per 7. juli 2011)

**Rapport fra møte i COCOP 2011, 10.-12. mai 2011, Betlehem
v/Sven Thore Kloster****Forkortelser:**

COCOP: Coordination Committee for Cooperation between The Evangelical Lutheran Church of Jordan and the Holy Land (ELCJHL) and her overseas partners.

Overseas partners:

VELKD, Tyskland (United Evang. Luth. Church of Germany)

BMW, Tyskland (Berliner Missionswerke)

NEK/NMZ, Tyskland (Nord-Elbische Worldmission and Church World Service)

EKD, Tyskland (Evang. Kirche Deutschlands)

FELM, Finland (Finnish Evang. Luth. Mission)

CoS, Sverige (Church of Sweden)

CoN, Norge (Church of Norway)

ELCA, USA (Evang. Luth. Church of the U.S.)

Det var representanter til stede fra alle disse samarbeidskirkene, i tillegg til gjester og representanter fra ELCJHL (menigheter, skoler og biskopens kontor).

1. Biskop Munibs rapport

Biskopens rapport er en viktig del av COCOP, og årets tale var veldig god. Jeg gjengir her noen hovedpoeng. Talen kan leses i sin helhet på:

<http://www.elcjh.org/galleries/documents/documents2011/2011COCOPReports.pdf>

Politisk kontekst:

Biskopen pekte på at den politiske situasjonen i De palestinske områdene (PA) var preget av spenning, uvisshet og forventning. For det første preges også palestinsk politikk av den arabiske våren og de folkelige protestene i mange av de arabiske landene. For det andre preges palestinsk politikk av den pågående forsoningen mellom Fatah på Vestbredden og Hamas i Gaza. En uke før COCOP ble det kunngjort at partene hadde kommet fram til en avtale om en ny samlingsregjering, men biskop Munib understreket at det var mange usikkerhetsmomenter ved avtalen. For det tredje er den politiske situasjonen preget av at PA har gjort det klart at de vil be om anerkjennelse av en palestinsk stat i FN i september dersom ikke forhandlingene med Israel fører til avvikling av okkupasjonen. Foreløpig har over 100 land signalisert at de vil støtte kravet dersom det fremmes av PA i FN.

Kristne i Midtøsten:

Biskop Munib påpekte nok en gang den kritiske situasjonen for kristne i Midtøsten. Emigrasjon av kristne er den største utfordringen for kirkene i De palestinske områdene, hevdet han, og fremholdt den uavklarte politiske situasjonen i Israel/Palestina, høy

arbeidsledighet og økende ekstremisme på både israelsk og palestinsk side som de viktigste årsakene til at kristne emigrerer fra De palestinske områdene. Etter Vatikanets bispesynode om kristne i Midtøsten (oktober 2010) håper biskop Munib at Vatikanet, sammen med KV og bl.a. LVF, kan samarbeide og utarbeide felles strategier for å støtte kristne i Midtøsten. Han ønsker også at 2012 skal bli et internasjonalt fokus-år for støtte til kristne i Midtøsten. Det sammenfaller i så fall godt med MKRs mulige planer om en delegasjonsreise til regionen vinteren 2012.

Religionsfrihet:

Biskop Munib understreket sterkt behovet for bedre ivaretagelse av religionsfriheten i regionen, selv om han samtidig også understreket at situasjonen i De palestinske områdene, Israel og Jordan var mye bedre enn områder som for eksempel Egypt, Gulfen og Pakistan. Biskopen har et stort engasjement for religionsfrihet, og bidrar med innspill om bl.a. religionsfrihet til PAs grunnlovsarbeid. Han nevnte også at det var store utfordringer knyttet til økende israelsk skattlegging av kirker i Israel og Øst-Jerusalem. Biskop Munib inviterte COCOP-medlemmene til å bistå i et felles arbeid for religionsfrihet og minoriteters rettigheter, og også til å drøfte misjonsvirksomhet i lys av dette. Han kunngjorde at han ville be LVFs generalsekretær om å arrangere en global konferanse om kirkelig misjon og diakoni i multireligiøse samfunn i løpet av 2012. Fra norsk side ble biskopen informert om Oslokoalisjonens anbefalinger om etiske retningslinjer for misjon, som han sa han ville ta med i det videre planleggingsarbeidet i LVF.

Midtøstens første kvinnelige prest?

Under redegjørelsen om kirkas interne aktiviteter og forhold, nevnte biskopen at det er utarbeidet et "rekrutteringsregister" (candidacy manual and roster) over både lek og geistlig tjeneste. Registeret er åpent for både kvinner og menn, og i august i år kommer Ms. Dina E. Tannous tilbake til Vestbredden for å tjenestegjøre for ELCJHL etter teologiske studier i Chicago og tjeneste i ELCA. Biskopen informerte om at hun oppfyller alle kriterier for ordinasjon, og vil evt. bli den første ordinerte kvinnelige presten i en historisk kirke i Midtøsten. Vi venter i spenning!

Økumeniske relasjoner:

MECC: Biskopen bekreftet at Middle East Council of Churches (MECC) er inne i en dyp krise, både finansielt, strukturelt og personalmessig. Men til tross for dette har biskopen tro på at organisasjonen skal komme seg på beina igjen, både fordi de lokale kirkene har tro på organisasjonen, og fordi Vatikanets bispesynode i 2010 understreket at den vil satse på denne organisasjonen som er den eneste økumeniske organisasjonen i Midtøsten som rommer alle de fire kirkefamiliene (orientalske, ortodokse, katolske og evangeliske/protestanter). Man vil søke å bedre den økonomiske situasjonen ved å redusere antall stillinger ved MECC-kontorene, la de lokale MECC-direktørene få ansvar for å drive fundraising og dekke større deler av de lokale lønnsbudsjettene, samt be eierne (kirkene) om å bidra med mer midler. Det er også ventet ny energi i organisasjonen når ny generalsekretær tiltrer mot slutten av året.

KV: Biskopen understreket gleden over at ELCJHL var tatt opp som interimmedlem i Kirkenes Verdensråd på sentralkomitémøtet i februar 2011. Biskopen uttrykte stor takk til alle kirkene som har støttet ELCJHLs medlemskapsøknad i KV, og ser med forventning fram mot forhåpentligvis fullt medlemskap når interimperioden er over.

LVF: Biskopen var ydmyk og takknemlig for den store tilliten han ble vist på generalforsamlingen i Det lutherske verdensforbund i 2010 hvor han ble valgt til president. Ovenfor COCOP uttrykte han også stor takk til de kirkene som har bidratt til at Sven Oppegaard nå har blitt Advisor to the LWF President.

NEST: Biskopen og to av prestene i ELCJHL sitter i styret for Near East School of Theology i Beirut. Biskopen kunne berette om økonomiske vanskeligheter også der, samt om en bekymringsfull nedgang i antall teologistudenter. Men han hadde samtidig forhåpninger om at dette vil bedres hvis man får mer politisk ro i regionen. Emigrasjon av kristne i regionen påvirker også studentantallet ved de teologiske seminarene.

ACT: ELCJHL har vært medlem av ACT i to år og har i inneværende år også ledervervet i det lokale ACT Palestine Forum. Biskopen er glad for å være del av ACT, men har som kjent noen innvendinger mot organisasjonens utvikling. For det første er biskopen bekymret for det han mener er en utvikling hvor vestlige kirker og agencies i større grad satser på humanitært utviklingsarbeid som går på bekostning av et mer tradisjonelt kirke-til-kirke samarbeid. For det andre mener han at ACTs definisjon av "emergency" må utvides sånn at den også omfatter områder som Vestbredden og Øst-Jerusalem. ELCJHL opplever at de får mindre humanitære midler fra ACT fordi De palestinske områdene ikke defineres som nødlidende nok.

2. Tema: Hvordan kommunisere palestinske kristnes situasjon?

Temadagen på årets COCOP dreide seg om hvordan både ELCJHL og dets COCOP-partnere kan bli bedre på å kommunisere situasjonen for palestinske kristne til vestlige samfunn, media og kirker.

Katja Dorothea Buch, tysk freelansjournalist, holdt en interessant innledning hvor hun blant annet påpekte et viktig kommunikasjonsdilemma: Kristne i Midtøsten sees på som offer i tysk (og vestlig) opinion (særlig pga. Irak, Tyrkia & EU, Egypt og Israel/Palestina) etc. Det er offerstatusen som får oppmerksomhet i Europa og genererer både politisk press og penger. Samtidig er det en selvbekreftende martyr-spiral som fører til ytterligere emigrasjon av kristne fra Midtøsten. Utfordringen er hvordan man kan få mer oppmerksomhet i vestlig media om kristnes situasjon i Midtøsten uten å fremstille dem som offer.

Robert Smith fra ELCA holdt også et svært interessant foredrag om diskursen rundt forfølgelse av kristne sett i lys av vestlig selvforståelse og antiislam-diskursen. Foredraget vil bli publisert og sendt til COCOP-partnere i løpet av året.

3. Kirkens virksomhet

Få folk, men stor aktivitet i menighetene

Biskop Munib og prestene fra ELCJHLs seks menigheter (Jerusalem, Beit Jala, Betlehem, Beit Sahour, Ramallah, Amman) redegjorde for en rekke kirkelige anliggender. I løpet av 2010/2011 har kirka satset på både etterutdanning av de kirkelige ansatte, retreats for prestene og menighetsrådene, styrket kvinne- og ungdomsprosjektene, arrangert diverse ledertreningskurs og valgt ny synode og kirkeråd. Kirka har videre utarbeidet en kommunikasjonsstrategi og tatt i bruk sosiale media for å kommunisere med egne medlemmer, den større palestinske opinionen og kirkas internasjonale nettverk. Den har også, sammen med amerikanske vennskapsmenigheter, startet et nytt skolebokprosjekt som går ut på at man kan gi donasjoner som går til innkjøp av bøker til skolebibliotekene ved ELCJHLs skoler. For mer info, se: <http://www.elcjh.org/help/librariesProject.asp>

Kvinneprosjektet

Den norske kirke har over OVF-midlene gitt tre års prosjektstøtte fra 2009-11 til ELCJHLs kvinneprosjekt. Det var derfor gledelig å møte kvinnekoordinator Mrs. Bassima Jaraiseh på COCOP som kunne rapportere om en svært lovende utvikling på prosjektet. I tillegg til å ha arrangert en rekke kulturelle og "oppbyggelige" workshops for kvinner, noen på tvers av ELCJHL-menighetene, og noen på tvers av konfesjonelle eller religiøse skillelinjer, har prosjektet også i økende grad fokusert på kvinners rettigheter, bl.a. ved å arrangere workshops og foredrag om kjønnsbasert vold og økonomiske og sosiale rettigheter. Som en del av denne utviklingen har prosjektet startet et arbeid med å se på de juridiske rettighetene til kvinner i palestinsk, israelsk og jordansk familielovgivning. Helt siden Det ottomanske riket har viktige deler av familielovgivningen i regionen vært delegert til de respektive religionene, og prosjektet har derfor engasjert seg for kristne kvinners rettigheter i kanonisk lov som bl.a. regulerer arverett og skillsmisse. 2011 er siste året for den treårige prosjektstøtten fra Dnk, og MKR bør derfor vurdere hvordan man kan fortsette å støtte kvinnesaken i ELCJHL.

4. Økonomi

Den økonomiske situasjonen i ELCJHL er relativt kritisk og fikk mye oppmerksomhet på COCOP-møtet. Økonomisesjonen som var lagt til møtets siste dag, var opprinnelig annonsert som en lukket sesjon hvor donor-partnere som Kirkens Nødhjelp o.l. ikke var invitert. En del av COCOP-medlemmene, inkl. Dnk, gikk sammen og ba om at økonomisesjonen ble åpnet også for donor-partnerne, noe vi fikk medhold i.

Økonomisesjonen er krevende for det er mange som har meninger om hva ELCJHL bør gjøre for å bedre økonomien sin. Som vanlig hadde COCOPs finanskomité hatt et formøte og kunne presentere økonomiske anbefalinger til ELCJHL. Mye av bekymringen hos COCOP-partnerne skyldes budsjettering av underskudd og manglende finansieringsplan av drift til nye byggeprosjekter, særlig skolebygg. Driften av skolene utgjør en stor utgiftskilde for ELCJHL. En del var også kritiske til realismen i den langsiktige inntektsplanen, da de mente at ELCJHL sannsynligvis ville oppleve en reduksjon i humanitære midler fra bl.a. ACT. Det ble pekt på at budsjettet for 2011 kan

ha for høye anslag mht inntekter fra eksterne donorer, som igjen vil føre til et enda større akkumulert underskudd i 2011. F.eks. budsjetterte ELCJHL med mer støtte fra Kirkens Nødhjelp i 2010 enn det KN kunne gi, noe som førte til underskudd i 2010.

I sin rapport ber COCOPs finanskomité ELCJHL vurdere om de skal inkludere eiendom o.l. i sitt budsjett, for på den måten å vise kirkas samlede inntektsgrunnlag. Dette vil føre til en endring av ELCJHLs finansielle profil, og vise en mer økonomisk robust kirke. En mer autonom og myndig økonomisk profil vil kunne få konsekvenser for framtidig humanitær støtte, men samtidig kunne tiltrekke seg nye og andre former for finansiering og sponsorer.

5. Annet

Neste år feirer menigheten i Amman 60 år, og det er derfor ønskelig at COCOP-møtet legges til Amman. Amman er imidlertid et dyrere sted enn Vestbredden, noe som gjør at møtested må vurderes når man får et budsjett som kan vise forskjellen i kostnader mellom å arrangere COCOP i Amman og f.eks. i Betlehem.

Datoer:

COCOP 2012: 7.-10.mai (inkludert 60års feiring for menigheten i Amman)

COCOP 2013: 14.-16 mai (sted uvisst)

6. Oppfølging:

Samarbeid med KN og UD

UDs HUM-seksjon har ovenfor KN signalisert at ELCJHL-skolene ikke er humanitære prosjekter. Men UD har gjennom andre kanaler også signalisert at det kan være mulighet for norsk støtte til ELCJHLs utdanningsprogram, både ut fra bekymringer over ELCJHLs økonomi og ut fra ønske om å støtte opp om den viktige internasjonale lederoppgaven Biskop Younan har de neste årene. KN utarbeider derfor en egen søknad på vegne av ELCJHL og sender den til både Det norske representasjonskontoret i Al Ram ved Tor Wennesland og til UDs regionalavdeling. Regionalavdelinga har gitt støtte til ELCJHL tidligere.

Oppfordring til kollekt til ELCJHL

MKR har tidligere år sendt ut oppfordring til menighetene i Dnk om å ta opp kollekt til ELCJHL, og vil gjenta dette også i år.

Neste års OVF-bevilgning

MKR bør ta stilling til hvorvidt OVF-midlene til ELCJHL fortsatt skal deles i to, hvor en del er øremerket et spesielt prosjekt og en del er frie midler til hovedkontoret. Det er gode argumenter for både å øke andelen frie midler til hovedkontoret og for å satse videre på kvinneprosjektet.

Delegasjon til kirkene i Midtøsten i løpet av vinteren

Mellomkirkelig råd bør vurdere å sende en delegasjon fra Den norske kirke til Midtøsten (Israel/Palestina, Egypt, Jordan, Libanon og evt. Syria) i løpet av vinteren 2012. Det er mye som har skjedd i regionen siden forrige MKR-delegasjon var der i 2007.

Emigrasjonen av kristne har økt, og i tillegg opplever regionen store politiske og sosiale omveltninger i kjølvannet av "den arabiske våren". Formålet med en delegasjon, i tillegg til å være med å sette tematikken på dagsorden i Norge, vil både være å vise solidaritet og støtte til kristne, men også å orientere seg og danne et eget bilde av den nye og til dels kaotiske situasjonen som preger regionen.

Samarbeid med KV og LVF

MKR har startet et samarbeid med KV om å søke penger fra norsk UD til bl.a. Jerusalem Inter-Church Office og arbeid i forhold til kristen tilstedeværelse i regionen. Søknad er sendt til UD, og konferanser i KV-regi planlegges. MKR og Oslokoalisjonen vil også bistå LVF og ELCJHL i forhold til trosfrihetsarbeid og nevnte konferanse om misjon i en flerkulturell kontekst dersom dette blir noe av.

Media

I forhold til temaet om å kommunisere palestinske kristnes situasjon i vestlig media, bør MKR vurdere videre strategi ovenfor norske media. Mye gjøres allerede, særlig i forhold til Kirkeuka for fred. Når det gjelder Vårt Land, bør MKR problematisere at avisa har en reiseklubb hvor de arrangerer reiser til Israel sammen med SI-reiser. Dette reisebyrået er kritisert av Alternative Turism Group for å arrangere ensidige pilegrimsreiser til Israel uten å benytte seg av palestinsk næringsliv eller legge opp til møter med palestinske kirker.